

Oqtay Rza

**RÜBAİ KARVANI,
DÖRDLÜK ÇƏLƏNGİ**

(ikinci hissə)

Bakı - Yazıçı - 2011

“Rübai karvanı, dördlük çələngi”. Oqtay Rza, şeirlər

Bakı, “Yazıcı” nəşriyyatı - 2011, 188 səh.

Az2

2011

O 63

BBKC 63

Kitaba müəllifin son illərdə mətbuat səhifələrində çap olunan şeirləri daxil edilmişdir. Şeirlərdə müxtəlif taleli insanı bir amal yaşadır - vətən, torpaq, ailə qarşısında mənəvi dəyərlərimizə, əxlaqi keyfiyyətlərimizə sadıq qalmaq, onu gələcək nəsillərə xeyirxah nümunələrlə aşılamaq.

Nəşriyyatın direktoru

Şəmsi VƏFADAR

Ön sözün müəllifi və kitabın redaktoru

Vaqif Arzumanlı,

filologiya elmləri doktoru, professor

İcraçı direktor

Gülnarə MƏMMƏDOVA

Kompyuter dizaynı

Ələsgər HÜSEYNOĞLU

Korrektor

Fatimə HƏMİDOVA

Operatorlar

Zərifə BAĞIROVA

0 5204000099 - (482) qrifli nəşr

M - 656 - 2011

© YAZIÇI

RÜBAİ KARVANININ SARVANI...

Oqtay Rzanın adı çəkiləndə gözlərim önünə çox maraqlı ziyalı, istedadlı, vətəndaş şair, qayğıkeş pedaqoq, alim, səmimi, etibarlı dost, qəlbi təmiz, pak və saf duyğularla nəfəs alan insan surəti canlanır. Həm də onun müxtəlif illərdə yazdığı həcmcə kiçik, mahiyyətcə çox böyük məna kəsb edən dördlükləri, ayrı-ayrı poetik misraları yadıma düşür:

*Şan-şöhrət qucmaram, dövlət qucmaram,
Qaçmaram meydandan, mübarizədən.
İşıq sürətilə hələ uçmaram,
Bir az lazımsa bu dövrəyə mən.*

*"Atəşkəs" var sənətdə,
Tənqidçilər atışmur;
Yazan yaman çoxalıb,
Fəqət, şair çatışmur.*

*Bərki çox sınađım, boşə nə deyim,
Ömürlə güləşən yaşə nə deyim?
Qayanı heykələ oxşadıramsə,
Ayağə ilişən daşə nə deyim?!*

*Küçələr milyonçu, küçələr kasıb,
Küçə təzadları cahanda çoxdur;
Biri yaxasından çil-çıraq asıb,
Birinin adicə şamı da yoxdur.*

Doğma, şirin və əvəzsiz ana dilimiz haqqında şairlərimiz çox yazıblar. Amma görün, O.Rzanın bu mövzuda yaratdığı şeirində necə gözəl və müasir səslənən misralar var:

*Bir bulaqdır - çirkab, ləkə götürməz o,
Çil-çıraqdır-ziyasını itirməz o;
Yaşıl bağıdır-tikan, qanqal bitirməz o.
Nitqim, nidam, həzin sədam, zilim mənim,
Azərbaycan türkcəsidir dilim mənim!*

*Rübabdırsa - qırılmayan min simi var,
Kitabdırsa - möcüzəsi, tilsimi var;
Nə qədər ki, Həsənoğlu, Nəsimi var -
Ola bilməz yad nəfəsə meylim mənim,
Azərbaycan türkcəsidir dilim mənim!*

O.Rza poeziyasından çoxlu nümunələr gətirmək olar ki, onlardakı poetik vüsət, səmimilik, təbiətə, Vətənə bağlılıq təkcə adi poeziya həvəskarı - oxucunu deyil, eyni zamanda, şeir-sənət

adamını da heyran qoyur, ona böyük zövq verir, ruhunu oxşayır...

Bu yazıda məqsədim şair O.Rzanın yaradıcılığından geniş söhbət açmaq deyil, yalnız onun son vaxtlarda çap olunmuş "Rübai karvanı, dördlük çələngi" adlı çox nəfis və zövqlə hazırlanmış kitabı haqqında ürək sözlərimi möhtərəm oxucularla bölüşməkdir.

O.Rzanın kitabı üç hissədən ibarətdir. Birinci və ikinci hissələr rübailəri və dördlükləri əhatə edirsə, "Oqtay Rza kimdir?" adlanan üçüncü hissə həmkarlarının, elm və ədəbiyyat xadimlərinin şair və pedaqoq haqqında fikir və düşüncələrini özündə əks etdirir.

"Rübai karvanı" başlığı altında verilmiş şeirlər də öz növbəsində məzmununa, qayəsinə görə dörd bölməyə ayrılıb: "Günəş nur pərisi, Yer pərvanədir!", "Dövlətim, sərvətim, şöhrətim torpaq!", "Həzin səs yayılır könül tarımdan...", "Özümdən sonra da varam, ürəyim!".

Azərbaycanın bənzərsiz və nadir təbiətini şirin misralarla vəsf edən şairin həm birinci, həm də ikinci bölmədə verdiyi şeirlər çox təbii səslənir. Hiss edirsiniz ki, şair həm təbiətin vurğunudur, həm də bilicisi. İstər-istəməz fikirləşirsiniz ki, bu duyum, bu müşahidə ancaq Oqtay Rzaya məxsusdur. Düşünürsən ki, bu misralar Yer təkinin, tə-

biətin sirlərinin bilicisi olan, geoloq, coğrafiyaşünas insanın qələmindən çıxıb bilər. Görün, necə də təbii səslənir bu misralar:

*Könül yaralayıb, sim qırma heç vaxt,
Sözünü sakit de, çıxırma heç vaxt.
Bəşər övladına qiymət verərkən
Tələsik nəticə çıxarma heç vaxt!*

*Qısa söhbətini eyləmə uzun,
Çaşıb yırtıcıya söyləmə quzu;
Aysberq böyükdür göründüyündən -
Qalır su altında onda doqquzu.*

Adətən, rübai deyəndə məhəbbət mövzusu yada düşür. Elə O.Rza demişkən:

*Sevgidən yaranıb həyat, Yer üzü,
Onsuz açılmazdı bəşərin gözü:
Məhəbbət Vətənlə yaşiddir, yaşid,
Məhəbbət dünyanın özüdür özü!*

*Sevməyən adamın heç nəyi yoxdur,
O, necə bülböldür-ötməyi yoxdur?!*
*Ürək fəth etməyi var məhəbbətin,
Fəqət, qayıtmağı, getməyi yoxdur!*

Şair O.Rza rübainin imkanları daxilində həmçinin satiranı, yumoru, tarixi hadisələri, fəlsəfi düşüncələri də poetik dillə tərənnüm etməyə cəhd göstərir. Elə indi diqqət yetirəcəyimiz misralarda olduğu kimi:

*Tikanı gül kimi iyləyənlər var,
Bülbülə torağay söyləyənlər var;
Məhəmməd Füzuli eşitsin - indi
Salamı mükafat eyləyənlər var.*

*Bir dayan, yadıma nə isə düşdü:
Yolum dəbdəbəli məclisə düşdü;
Bir nəfər salamı elə verdi ki,
Onun çox hissəsi rəisə düşdü.*

*Əsr var tarixə şöhrət, şərəf, şan -
Şahı, sərkərdəni düşürüb atdan.
Əsrlər insanlar kimidir, fəqət,
Hamısı yüz yaşda köçür həyatdan.*

*Tələsmək, yubanmaq bilmir, yaşayır -
Əsr var, dahitək ölmür, yaşayır.
Minillik ağacın budağı kimi
Əsrlər ikinci ömür yaşayır.*

O.Rzanın dördlük çələngi 66 çiçəkdən tərtib olunub. Bu çələngin hər çiçəyinin öz ətri var. Burada Vətəni, təbiətin rəngarəng çalarlarını, dağlarını, daşlarını, dərələrini, çaylarını, çöllərini, göllərini, düzənlərini tərənnüm edən dördlüklər "Tarixin qocadır, özün cavaşan! və "Şərim! Sonuncu ol, sonbeşik olma!" başlıqları altında toplanıb. Şair doğma Vətəni o qədər ürəkdən sevir ki, onun bir çiçəyinin də solmasını istəmir. Bu dördlükdə olduğu kimi:

*Yola salacaqsan min qərinəni,
Qəm, kədər qismətin olmasın, Vətən!
Təbiət füsunkar yaradıb səni -
Bircə çiçəyin də solmasın, Vətən!*

Həm təbiətin, həm də insanların bənzərsizliyi, təbiətdəki ziddiyyətlər, insan xarakterinin müxtəlifliyi də O.Rzanın dördlüklərində öz əksini tapır. Poetik ustalıq, bacarıq elə ondadır ki, bir neçə misra ilə böyük məna vəsf edəsən, reallığa, həqiqətə, varlığa, poeziya donu geydirə biləsən. Diqqət yetirin, bu dörd misrada nə qədər dərin məna, dərin məzmun öz əksini tapıb:

*Adam var yaraşlıq, adam var yamaq...
Doludur aləmdə ziddiyyət, təzad.*

***Bir başın bəzəyi - bahalı papaq,
Bir başın bəzəyi elmdir ancaq!***

Şairlər adətən fəlsəfi düşüncələrini qələmə alarkən iri həcmli şeir formalarına daha çox müraciət etməyə çalışırlar. Adətən, fikirləşirlər ki, poetik əsərin həcmi nə qədər böyük olarsa, ondakı fəlsəfi fikir daha dərin təsir bağışlayır. Amma şair də var ki, elə bir neçə misra ilə ən ali fikrini poeziya dilinə çevirə bilər. O.Rzanın indi misal çəkəcəyim dördlüyü məhz bu qəbiləndir:

***Bahar-təbəssümü, zəlzələ-hirsi,
Dünya açılmamış sirr oylağıdır;
Fəqət, xəbərlərin ən heyrətlisi
Alçağın zirvədən boylanmağıdır!***

Kitabın üçüncü hissəsində şair O.Rza haqqında xeyli maraqlı qeydlər, alimlərin, pedaqoqların, mühəndislərin, iş adamlarının, şair və yazıçıların onun həyat və yaradıcılığı haqqında maraqlı və qiymətli fikir və mülahizələri, rəyləri verilmişdir. Onları oxuduqca, bir daha O.Rzanın poeziya aləminə baş vurursan, bu özünəməxsus yaradıcı ziyalının, pedaqoqun, vətəndaş şairin sənətkarlığı ilə daha dərindən tanış olursan.

Poeziyanın ən qiymətli və səciyyəvi cəhətlərindən biri məhz hər misranın poetik tutumunun daha dərin və məzmunlu olmasıdır. Həm də poetik əsərlərdə hər bir misranın dərin məna çalarları ilə zəngin olması ta qədimlərdən klassik Azərbaycan şeirinin ən qiymətli cəhətlərindən sayılır.

Ömrünün müdriklik çağını yaşayan şair O.R-zaya müdriklik poeziyasının üfüqlərində yeni yaradıcılıq uğurları və möhkəm cansağlığı arzulayıram.

*Vaqif Arzumanlı,
filologiya elmləri doktoru, professor*

Riibai kamvani

Çətin məqamlarda özünü sına,
Qütbü də dolaşıb gəz yana-yana.
Gör necə yaraşır doqquz cür iqlim
Sərvətlər ölkəsi Azərbaycana!

Paklığı qorumaq vəzifəmizdir!
Çay var zir-zibilli, çay var təmizdir;
Coğrafi adlar da nöqsansız deyil:
Xəzər göl adlanır, Azov dənizdir.

Ya uzaq səfərdə, ya yaxındayam,
Gah Samur, gah Araz qırağındayam.
Bir böyük arzum var - dünyada möhkəm
Sülh adlı iqlimin sorağındayam!

Başlanır haradan, nədən yollarım?
Sərhəddə qırlır hərdən yollarım;
Məni millətimə bağlayan teldir
Bakıdan hər yana gedən yollarım!

Vətəndən-vətənə qonaq gələn var,
Hər gün kövrələn var, hər gün gülən var.
Vətəni ikiye bölən zolaqda
Yenə yaralanan, yenə ölən var!

Sozalıb od-ocaq, yurd-yuva hissi,
Qaçqının, köçkünün etiraz səsi.
Dərdə bax - çoxsaylı xalqın, millətin
Yoxdur partizanı, kamikadzesi!

Xeyir-dualıdır Azərbaycanım,
Neft halal malıdır Azərbaycanın;
Sərvətlər ölkəsi olduğu üçün
Başı bəlalıdır Azərbaycanın...

Laçının möhtəşəm dağ həyatı var,
Tükənməz mis, qalay ehtiyatı var...
Vulkan küllərinin altında xeyli
Xəzinə gizlədən bazalt qatı var!

Qapalı xainlər "dostlar" kimidir,
Doğru söz keçilməz divar kimidir.
Adam var - sifəti tez-tez dəyişən,
Adam var - üzü də astar kimidir!

"Həmsədr sözü"nün "qızgın" çağında
"İstisu" soyuyur öz yatağında;
Qızıllı, civəli Kəlbəcər hələ,
Hələ çox qalacaq yad tapdağında?!

Təzə "göydələnlər" dərhal seçilir,
Xaricdən gələnlər dərhal seçilir.
Torpaq istəyini üstələyib nəfs -
Bakı ucaldıqca ölkə kiçilir.

Min-min ev tikilib "əsər" olacaq,
Beton bahalaşib mərmər olacaq:
Bakıya köçənlər axın-axındır:
Abşeron deyəsən şəhər olacaq...

Ustanın əliylə hörülür divar,
Var daşı, kərpicisi sanki dürr divar.
Möhkəm olmasa da təməli - gəndən,
Yaxından davamlı görünür divar.

Dünəndən sabaha vaxt da yol gedir,
"Göydələnlər" evlərlə Bakı fəxr edir.
Fəqət binaların ən şöhrətliyi
Hələ də qocaman "Beşmərtəbədir!"

İran İrəvana qaz verir yenə,
Şuşa fəryadını almır vecinə.
Güneyi Quzeydən qoruyan əsgər
Görəsən bu saat nə düşünür, nə?!

Bülbül-təranəli, çiçəklər rəng-rəng,
Durna qaqqıltısı göyümə gərək.
Qumundan, gilindən razıyam, Vətən!
Qürbətın mərməri nəyimə gərək?!

Süzür xəyalımda göy atın, qardaş!
Köçüb ömürlərə həyatın, qardaş!
Adı bilinməyən oğlusan elin,
Vətən kəlməsidir soyadın, qardaş!

Uğurla yanaşı bəzən səhv olar,
Dustaqlı ölkədə mütləq əfv olar;
...İstini nizamlı göndərən Günəş
İstini artırsa həyat məhv olar.

Müəmma-çoxsaylı, möcüzə-minbir,
Elmi tapıntıya fikir verin bir:
İşıq sürətilə uçan gəmidə
Zamanla bərabər yaş da dəyişmir.

Ayda ildırımtək çaxa biləydim,
Bulud köynəyimi sıxa biləydim;
Ruhum qaranquşa dönüb uçaydı -
Kənardan özümə baxa biləydim.

Həsretin alovu, közü görünmür,
Ayın o tərəfdən üzü görünür.
Yerlə asımanı birləşdirən xətt -
Üfüq adlansa da özü görünmür.

Qalın kitablar var - hikməti yoxdur,
Ölkə tanıyram - milləti yoxdur;
Planet tapılıb - iki günəşli,
Heyf ki, şüurlu xilqəti yoxdur!

Hər gün ya şumdayam, ya da biçində,
Mən şeir yazıram göylər üçün də.
...Bir üzü həmişə nurludur Ayın,
Bir üzü - heyf ki, zülmət içində.

Günəşi bənzədək nəhəng məşələ,
Yaşının cavanlıq çağıdır hələ.
...Bir ulduz təzədir...Bir ulduz sönüb -
Min il görünəcək saçdığı şölə.

Qəribə qurulub Bizim Kainat,
Yüz milyard ulduz var, çox qısa həyat.
Səksən yaş - bərabər otuz min günə,
Sanki borc alırsan otuz min manat.

Gərək öyrəşəsən əksliklərə,
Gah qıya qulaq as, gah cik-ciklərə.
Zamanın hər anı atom kimidir -
O da bölünürmüş zərrəciklərə.

Vaxtı ayırırıq hissələrinə:
Var - saat, həftə, ay, fəsil, qərinə...
Ən kiçik sayılan an da xəyalən
Bölünür, bölünür, bölünür yenə.

Məşhur işarələr - iqrek, iks, zet:
Mərkəzdə birləşən üç istiqamət.
Üç mühüm nöqtəni tapsaq - bilərik,
Ya düz, ya əyridir axtarılan xətt.

Dağ, dəniz, çay, çəmən, orman fırlanır,
Dünya mütəmadi, yaman fırlanır.
Bu ucsuz-bucaqsız fəzada hər şey,
Hər şeyə qoşulub zaman fırlanır.

Uğurlu, uğursuz günlər görmüşəm,
Gah acı, gah şirin meyvə dərmişəm.
Məni qocalıqda yandıran nədir?
Bir də tapılmayan vaxt itirmişəm!

Zərrələr - molekul, neytron, ion...
Çəki vahidləri - karat, qram, ton.
...Gedir sonsuzluğa yaribölmə,
Sırada görmürük nə əvvəl, nə son...

Şerimdə üç nöqtə, mötərizə var,
Nidam zərb aləti kimi çalınar.
Defislər birləşsə - üfqi düz xətt,
Tire parçalansa defis alınar.

Ali riyaziyyat sanki dağ imiş,
Dostu həndəsə də üzüağ imiş;
Bütün fiqurların ən davamlısı
Bərabər tərəfli üçbucaq imiş.

Həyat - birincidir fənlər içində,
İl boyda günlər var günlər içində.
İnsan paleolit dövründən bəri
Dönüb oyuncağa dinlər içində.

Xeyli dəyişilib qabaqkı səs, ün,
Təzad içindədir aləm büsbütün;
Dünən gözümüzdən düşən mollalar
Fəxri rəyasətdə oturur bu gün.

Hər şeyin sonuna inanıram mən,
Qocaldın - tutasan gərək çəlikdən.
Məşhur filosofa o gün dedim ki,
Bezər ruh özü də əbədilikdən.

Ya Rəbb, kasıbı da doyunca güldür,
Düz adam istəməz minnətli ləl, dürr.
Əzabsız gəlmişik mübhəm dünyaya,
Mümkünsə, sən bizi əzabsız öldür!

Yozulsun sübh çağı gördüyüm yuxu,
Qismətim yenə də çoxrəngli uyğu.
Həzin səs yayılır Allah evindən -
Mollam qabaqlayıb qaratoyuğu.

Çalış, kürsülərdən də, təzə söz də,
İçində nə varsa, nitqində düz də!
Bir vaxt imperiya olub İttifaq,
Nimdaş astarıdır indi EmDeBe...

Boşaldıb köksünü gen-bol doyunca,
Desə də "Vətəndir hər şeydən uca!",
Onun şübhəliyəm milliliyindən,
Adı almancaadır, soyadı rusca.

Qızıl dəqiqələr, qızıl anlar var,
Möhkəm yatanları ayıldanlar var;
Bir vaxt Mavzoleyə baş əyib, bu gün
Məkkədən hacitək qayıdanlar var.

Bu adam özünü dahi sanır ki,
Bu işıq gecə yox, gündüz yanır ki...
Buludun səpdiyi kiçik damlalar
Torpağa dəyməmiş buxarlanır ki!

Mən ömür sürmürəm ad-san naminə,
Yazıram pak, təmiz vicdan naminə.
Xeyirxah həmişə yaxşı iş görür
Özündən sonrakı insan naminə.

Çalışır həmişə özündən ötrü,
O isə - ya səndən, ya məndən ötrü.
Qırmızı geyimli süpürgəçilər
Yolu təmizləyir "ağ gün"dən ötrü.

Yaysın işığıny çıraç, şam gərəç,
Dedin: - zəhmətimlə yaşayam gərəç!
Yuxumun qonağı olubsan yenə,
Gedib məzarına baş əyəm gərəç!

Dünən bir dişim də çıxdı sıradan,
Nə verib geriyə alır Yaradan.
Yaşımın ahıllıq çağında mən də
Deyəsən seçirəm "tünd"ü "qara"dan.

Halal sayılsa da haram dünyada,
Haqq üçün çalınan taram dünyada.
Nə zaman ürəyim, canım ağrıyır -
Mən onda bilirəm varam dünyada.

"Boz"u tərfiləyib lap "ağ" deyirlər,
"Cib üçün yeni yol tapaq!" deyirlər.
Soyuqda, istidə əvvəl verilən
Hər növ "mükafat"a "papaq" deyirlər.

Edib imkansızı ya qul, ya əsir,
Ehtiyac hələ də yel olub əsir;
Biri ac qalanda özünü asır,
Biri - başqasının başını kəsir...

Flüger deyilir küləkölçənə,
Bir "külək-adam"a rast gəldim yenə.
...Çoxdur məsləkini dəyişməyənlər,
Şəhid xatırlayıb kövrəldim yenə.

"Sapı özümüzdən olan balta..." var,
Qürbətdə qız, gəlin, oğul, ata var...
Alıb Rusiyadan halal qazımı,
Qışda lap qızıdır zət-qırıqlar.

Gah uzaq eldəyəm, gah da yaxında,
Dalğınam maşınlı, canlı axında...
Nə vaxt qəzaların sonu olacaq?
Qəbirlər görürəm yol qırağında.

Deyirlər olduğun kimi görün sən,
Doğruya arxalan, düzlüyə güvən!
...Bu adam tərək edib müxalifəti -
Olub inanılmış iqtidarsevən.

Deyirlər çox şeyi alma eyninə,
Adamı yandırır bilirsiniz nə?
Avropa Şurası razılıq verib -
Kişinin kişiylə evlənməyinə!

Neyi bəyənməyən cənab ürəksiz
Az qalıb tara da desin gərəksiz;
Ozan babaların ruhu narahat -
Sazı dilləndirək elektriksiz!

Qaya daş dövründən yazılı qalıb,
Novruz əvvəlkitək Kosalı qalıb.
Tonqalın təzədən yandırılması
Son kibrit çöpündən asılı qalıb.

Nə "əla", nə "yaxşı", nə "pis" deyir o,
Sözünü çox rəvan, səlis deyir o.
Bir zaman İlicı tərifləyərdi,
Bu gün Məhəmməddən hədis deyir o.

Kim deyər gül-çiçək yığmır dilənçi,
Dost-tanış əlini sıxmır dilənçi?
Görəsən nə üçün portfelliyə,
Ziyalı adama baxmır dilənçi?

Səhv düşüb qapıyla pəncərə indi,
Başqadır gördüyüm mənzərə indi;
Bir vaxt Allahsızlıq dərsi keçənlər
Şəriət öyrədir gənclərə indi...

Diaqram göstərib ürəyimdə çat,
Həkim məsləhəti - az gəz, yıxıl, yat!
Dedim: - Çoxüzlülük, qəddarlıq, yalan...
Qəlbimin yükünü artırır qat-qat.

Qalmaqal qoparıb azı min kərə,
Bezdən ustalıqla keçib məxmərə.
Ərini çərlədiyib öldürən arvad
İndi müsahibə verir müxbirə.

Xəyalım danışır Yerın özüylə,
Yaxşı-yamanıyla, əyri-düzüylə.
Təbiət-ecazkar... Təzədən ona
Baxıram qocaman uşaq gözüylə.

Lövbəri nə yaman salıb bu qorxu,
Girib-qanımızda qalıb bu qorxu.
Bəlkə də Kütləvi Cəzadan qabaq
Bizim canımızda olub bu qorxu?!

Sanki səs eşidib hay-küyə gəldin,
Çocuq! Gör haraya, gör nəyə gəldin?
Heç nədən yaranıb-cahan əhlinin
Min cür sifətini görməyə gəldin.

Möhtacam xoş sözə, yeni addıma,
Hərdən keçmişim də düşür yadıma.
Elə bil rəhmətlik bibimi gördüm -
Necə oxşayarmış adam-adama!

Ərzin yaxasında daim gül olsun,
Bəd əməl, pis toxum yanıb kül olsun!
İnsanlar! Görüşək meridianək,
Əqidə yolumuz paralel olsun!

Terror, müharibə, göz yaşı, fəryad...
Saxta dərmanlar da çoxalıb qat-qat.
İlahi! Ya sağalt bəşəriyyəti,
Ya da insanlığı təzədən yarat!

Gərək günahkarın gərək izini,
İnadla axtarıb tapaq özünü.
...Bəlkə Şimaldakı nəhəng Qonşumuz
Bizdən "oğurlayıb" "davay" sözünü?

Şor torpaq sünbül də, gül də bitirir,
Qarışqa özündən çox yük götürür;
Mis naqıl xoşlayır xeyirxahlığı -
Ünvandan-ünvana işıq ötürür.

Söz gərək pas atıb qalmasın qında,
Sirlər aləmi var ürəkdə, canda;
Fərəhdən ağlasan - göz yaşı şirin,
Göz yaşı acıdır fəryad qopanda.

Ədavət, xəbislik için pasıdır,
Hər cür əyriliyi düzlük sarsıdır.
"Dənizdən-dənizə dövlət" yaratmaq
Nankor qonşuların boş xülyasıdır!

Hələ ayırırlar ağanı quldan,
De, nəyi əskikdir qızın oğuldan?
Kainat bəxş edib su, hava, sərvət...
Cəzası -zəlzələ, qasırğa, vulkan...

Bir zaman irtica dağlayıb sinə-
Toz-torpaq səpərək haqqın gözünə,
"Bəy"i, "həzərat"ı həbs edib, amma
Bata bilməyibdir "xanım" sözünə.

Mizrab toxunduraq müqəddəs simə,
Bilinsin sözümüz aiddir kimə:
Nə qədər çalışıb cəhd eləsək də,
Ömürlük borcluyuq biz müəllimə.

Vətənin mərd qızı, oğlu qocalmaz,
Torpağa köküllə bağlı qocalmaz!
Nurlu sifətinə qırış qonsa da,
Müdrük adamların ağı qocalmaz!

Var nəcib, xeyirxah, igid, ər kişi,
Var xəbis, dələduz, şuluq, şər kişi;
Gör neçə incə, saf duyğulu imiş
Eni uzununa bərabər kişi.

Qəflətən dayanan ürəyi oldu,
Həzin yel ayrılıq küləyi oldu.
Çay da içməmişdim bu qonşumla mən,
Ehsan rəhmətliyinin çörəyi oldu.

Bakıda yaşayan salyanlıyam mən,
Bir qədər nüfuzlu, ad-sanlıyam mən.
Təkrar səhvlərə yol verməsəm də,
Yenə əvvəlkitək nöqsanlıyam mən.

Kişinin elə bil naxışı yoxdur,
Acı söz desə də, qarğıışı yoxdur.
Axşam düşənədək çaxan şimşəyin
Səsi, şöləsi var, yağışı yoxdur!

Bürüyüb aləmi çox möcüzələr,
Mübhəm təbiətdə nələr var, nələr!
İnsan cüt paytaxtlı dövlət kimidir -
Beyinsiz düşünməz, ürəksiz ölər...

Dilimə, dinimə yoxdur hörməti,
Yad libas geyinib adi söhbəti.
Sanki Rusiyada yaşayır...Guya
Türk sözü işlətsə gələr "töhməti".

Cərəyan-kəşfimiz, oddur mayası,
İşiq, iş, hərəkət-gücü, ziyası.
Cərəyan deyəndə heyf yadıma
Düşür nankorların familiyası.

Tarixim qocaman, xalqım uludur,
Doğudan Batıya qədər yurdludur.
Türk qurdu xilaskar adlandırırsa da,
Elə bəndələr var - içi qurdludur.

Pərdə-qar kimi ağ tıldən ibarət,
Küldən qarası var-yaradır zülmət.
Pərdə-pyeylərdə hissənin sonu,
Böyüklük, kiçiklik arasında sədd.

Adam var-seçdiyi yol aydın, rəvan,
Adam var-hələlik sözdə pəhləvan.
Molla evlənənə yaxın deyib ki,
Tavan döşəmədir, döşəmə tavan¹.

Az deyil həyatda adaş olanlar,
Dostlaşıb səmimi qardaş olanlar.
Eyni işarəli ionlar kimi
Getmir bir-birinin əksinə onlar...

(1. Məşhur lətifəyə istinad)

BəEmTe! Sülh yolu salmalısən sən,
Bir yerdə nə qədər qalmalısən sən?
Ancaq öz xeyrini güdən dövlətin
Yenə "səs maşını" olmalısən sən?!

Bəşərin birliyi bütöv, tam deyil,
Minnətli yaxşılıq ehtiram deyil!
Nə üçün ən güclü üç-dörd ölkənin
Başında duranlar düz adam deyil?!

Dövlət qanununda dərin hikmət var,
Saf əməl, təmiz hiss, arzu-niyyət var.
Su, işıq, telefon, qaz bağlananda
Sən niyə demirsən hakimiyyət var?!

Dözürük ATƏT-in boş hay-küyünə,
Çoxdur axışanlar neftin iyinə;
Fəqət parçalanmış Azərbaycanın
NATO biganədir Bütövlüyünə!

Çətin yol gedirik Yeni dünyaya,
Min dərd-sər yayılıb eyni dünyaya.
Ay ata, ay ana! Ay əzizlərim,
Niyə gətirdiniz məni dünyaya?!

Haylar Fransaya tez hay verdilər,
Siyasət "bağından meyvə dərdilər".
Kiçik Qafqazdakı Şirak çölündən
Cənab Jak Şiraka gül göndərdilər.

Türkün imicinə zərər vurursan,
Səmti dəyişdirib hara varırsan?
Bir yaşlı körpəni, söylə nə üçün
Əvvəl yad sözlərlə danışdırırsan?

Güclü sel tələsir yağandan ötrü,
Şimşək-meşədəki yangından ötrü.
Neolit əsrində silah düzəldən
Yol salıb bu günkü qırğından ötrü.

Desək də "ağ"a "ağ", "qara"ya "qara",
Çox şeyin dəyəri bilinir sonra.
...Məhəccər sadəcə tutaq deyil,
Məhəccər güc verir qocalanlara.

Nə dosta zəng eib, nə qohum sayıb,
Mərhum, simiclikdə kimə oxşayıb?
...Evdən cənazəsi çıxarılanda
Bilmişəm bu adam harda yaşayıb.

Cənab itirilmiş pulu axtarır,
"Sağ"dan bərk inciyib, "sol"u axtarır.
...Raket sınağıyla öyünən ölkə
Raketdən qorunmaq yolu axtarır.

Möhtərəm filosof! De, nədir həyat?
Bəlkə tamaşadır, sərgidir həyat?
Çatsın nəzərinə şöhrətpərəstin:
Sıfırdan-sıfıra yol gedir həyat...

Əzabkeş-səmimi, harın-quduran:
Görəndə elə bil zəhər uduram.
Oğrunun əynində xəz var...Mən onu
Toz silən əskidən əskik tuturam.

Kim tülü bərabər tutar əskiyə?
Kim nə vaxt, nə üçün baxmaz güzgüyə?
...Bir kiçik tikəni milyonçu qırnis
Qıymaz qohumuna, verməz özgəyə.

Vicdan saflıǵını qorusa insan,
Vallah düz bölünər vəzifə, ad-san.
...O gün kobudluǵun həddini aşdı-
Sən şair deyilsən, şeir yazansan!

Nə qədər siyasət küləyi əsib,
Ya səmtin əksinə, ya da münasib...
...Bu adam balaca, bu adam azman,
Boy var-təfəkkürlə tərs mütənasib.

Səs xalqa çatmırsa milli ün deyil,
Varlı vətənsizlik ömür-gün deyil.
Bir çubuq sındırmaq asan, beşini
Birlikdə sındırmaq heç mümkün deyil.

Onun səcdəgahı olub həmişə-
Var, dövlət, fəxri ad, gəlirli peşə.
Qoca təqaüdçü ölümdən əvvəl
Deyib: - Qayıdıram sabahdan işə...

Ağacı-ağaca sürtüb od aldığ,
Şamı kəşf edərək xeyli ucaldıq.
Gəldi elektrik əsri...Nəhayət
Nüvə bombasının girovu olduq.

Təzadlı aləmin sakiniyik biz,
Səndə güc üstündür, məndə duyğu, hiss.
Yaxşı ki, ağıllar bərabər deyil-
Söz yetim qalardı, dünya dahisiz.

Kamillik gətirən yaşa bax, yaşa!
"Qrip"siz şığıyan quşa bax, quşa!
Götürən, kənara qoyan tapılmır-
Yolun ortasında daşa bax, daşa!

Bu durna görəsən niyə tək uçar?
Yayıb harayını göyə, tək uçar;
Bəlkə didərginlər, qaçqınlar kimi
Tənhalıq əzabı çəkərək uçar?

Çoxdur qayğuları bəşərin, Allah!
Yoxdur nəhayəti dərd-sərin, Allah!
İnsana möhtəşəm əsərin desək,
Niyə nöqsanlıdır əsərin, Allah?!

Çıxdı qabağıma tanış bədnəzər,
Uzun yalanından özü də bezər.
...Çoxüzlü mineral qiymətli daşdır,
Çoxüzlü adamın əlindən həzər!

Çoxalib tərəddüd, bədbinlik, güman,
Bu gecə əhvalım pisləşib yaman.
Yaman pərişanam ahıl çağımda-
Ömür-az, həsrətim sahilsiz ümman.

Torpaqdan alırıq gücü, yardımını...
Sözümün sualla deyim ardını:
Dənizsiz, ümmansız olsaydı aləm,
Təbiət, gözəllik yaranardımı?!

Nə qədər dərdi var qoca dünyanın,
Suyu zəhərlənib neçə dəryanın.
Tək qalan ceyranın səsinə səs ver,
Səs ver harayına yalqız durnanın!

Buludun işinə heyranam, qağa:
Düşür ildırımtək dərəyə, dağa.
Göyə arxalanır-az ömürlü sel,
Əbədi çağlayan bulaq-torpağa.

Dayanıb üz-üzə aranla yaylaq,
Buludlar yenə də sıx, qalaq-qalaq.
Göyün əzəməti-qəfil gələn sel,
Torpağın sərvəti-minillik bulaq.

Sabun qohumudur yəqin şamın da,
Azacıq acılıq duydum tamında.
Özü də yox olur- çirk yuyub-yuyub,
Qəribə keyfiyyət var imiş onda.

Quzu mələrtisi -fəryad, həzin səs,
Maral balasına ahu deyilməz!
Beçə böyüdükcə xoruzlaşırsa,
Körpə uzunqulaq nə adlanır bəs?

Yaşadır hər əza, hər əzələ, üzv,
Çox vaxt ağrıda hiss edirik biz:
Ayaqlar-bəndənin uzunqulağı,
Özü də ömürlük yükçəkənimiz.

Yer əvvəl sıx, qalın toz kütləsiymiş,
Tozun ağ, sarı, göy, boz kütləsiymiş.
Kantın tərəfdarı Laplas deyib ki,
Yer əvvəl od, atəş, köz kütləsiymiş...

Şaxə şah budaqda yam-yaşıl idi,
Udub saf havanı, işıq içirdi.
Ocağa atılan quru çöp olub-
Aldığı istini qaytarır indi.

Kristal alınmaz zərrə olmasa,
Çayı keçməyəkmə bərə omasa?
Təbiət-əkslik, təzad meydanı:
Dağ uca görünməz dərə olmasa.

Az deyil seçməyən yaşıldan göyü,
Bəzən sıxışdırır kiçik böyüyü.
Mühüm "iş adamı" siqaret çəkib,
Zibil qutusuna atmır kötüyü.

Kürün sahilində uca bir ağac,
Qoca, çoxəsrlik ehram, pir ağac.
Yarpaq doğulsa da, yarpaq ölsə də,
Bir köklü, budaqlı nəsildir ağac.

Çoxdur təbiətdə müəmma, mənə,
Min cür qəribəlik durur yan-yana.
Çıxır yumurtadan körpə kenquru,
Anası döşündən süd verir ona.

Qanadlı duyğular əyyamıdır yaz,
Gəlin təbiətin bayramıdır yaz.
Yer yeni səfərə çıxdığı gündən
Vətən toylarının davamıdır yaz!

Atın da gözündə yaş görmüşəm mən,
Xəsisin üzündə qış görmüşəm mən.
"Biri üç eyləyən Muğan" düzündə
Taxıl biçənləri xoş görmüşəm mən!

Möhkəm qurşanıbsan təama, yemə,
Meyvəsiz budağı sındırma, əymə!
Armudu, ənciri çox tərfiləyib,
Söyüdün, yulqunun könlünə dəymə!

Özündə saxlayır neçə halı su -
Sirli, əsarətli, müəmmalı su.
Qar, yağış, buz, bulud, ildırım...olur
Ərzin ən qəribə mineralı su.

Su dönüb buxara-qalxıb göylərə,
Yuyunmaq istəyir aran, dağ, dərə.
...Yerə varlığını borc bilən bulud
Yağış olacaq ki, qayıtsın Yerə.

Ah, necə bildirim əsas dərdimi:
Dava, müharibə yol gedərdimi -
Dənizsiz, ümmansız olsaydı aləm,
Torpaq insanlara bəs edərdimi?

Xəbisdə nə insaf, nə mərdlik gördüm,
Əylisdə həm hüsr, həm şənlik gördüm.
Keçib mənzərəli Parağaçaydan,
Dağın arxasında düzənlik gördüm.

Rişxənd ya zarafat, ya da lağ olur,
Belə deyən də var: "Bu lap ağ olur".
Təpəyə gülməyin...Min illər boyu
Ucala-ucala qarlı dağ olur.

Ərzin tarixində milyard il olub,
O vaxt bakteriya, yosun bol olub.
Bütün ağacların ən qədim növü
Dəniz sahilində bitən kol olub.

Yazı oxuyuruq guya alında,
Can var-anabioz, ölü halında.
Beş min il buz qatın içində donmuş
Triton dirilib qızdırılanda...

Yuxumda göy, yaşıl, sarı rəng gördüm,
Baharı baharın özütək gördüm.
O gecə sübhədək bərk qar yağırmiş...
Yuxumda rəqs edən gül-çiçək gördüm.

Qəşəng qaratoyuq sübh tezdən niyə
Cik-ciki saxlayıb, keçib şərqiyyə?
Axı beş həftəlik vaxt var Novruza,
Qar, boran qayıdar birdən geriyə?

Qonaqlar çay içib plov yedilər,
Bir az aşbazı da təriflədilər.
Nədir qəribəlik-xörəklə dolu,
Boşqaba yenə də boşqab dedilər.

Səhv edib bədxaha baş əyirik biz,
Sözü daş yerinə döşəyirik biz.
Odlar ölkəsinin vətəndaşırıq,
Qışda hamıdan çox üşüyürük biz.

Bizdən əsirgəyib bu ilki yay meh,
Yoxdur Abşeronda düz iki ay meh.
Bişib qovruluruq bərk istilərdə,
Xəzri istəmirik, hardasan, ay meh?!

Dünyada təkamül adlı qanun var,
Alim, mütəfəkkir, səfeh, cünun var.
Yer! Əvvəl-axırlı övladlarımız,
Sənin özünün də heyf sonun var.

Soruşdum "axirət" sözü deyəndən:
"Bu ulu dünyanın küsək nəyəndən?".
Hər şeyin əvvəli, sonu var. Mən də
Ərzin nigaranam gələcəyindən...

Gərək fərqlənməsin iş ilə vədə,
Müdrək tövsiyyənin əksidir hədə.
Bütöv kristalın əlamətləri
Sən demə eynidir zərrəsində də.

Elm-xurafata tamam ziddir o,
Trilyon-büdcədən uzaq həddir o.
Həzərat! Siz Yerə deməyin kürə,
Bilsin həndəsə də - Geoiddir o!

Silurdan² bu günə miras qalır o,
İki cür mühitdə nəfəs alır o:
Quruda-sürünən zəhərsiz ilan,
Suda əvvəlkitək balıq olur o.

(2. Bizdən 340-350 milyon il qabaq)

Qulağım eşidən, qəlbim duyandır,
Quzu mələyəndir, qurd ulayandır.
Xoruzun harayı, itin hürməsi
Zülmətə bürünən kəndə həyəandır.

İncədir, əladır səsi bülbülün,
Yanıqlı nalədir səsi bülbülün.
Salıblar qəfəsə oxuyan quşu -
Başına bələdir səsi bülbülün.

İlahi! Qulaq as, imkanın varsa:
Az qalıb əlimdə gəzdirəm əsa.
Niyə yaradıbsan gözəllikləri,
Niyə yaşamağı edibsən qısa?

İlan ovlayanın işi çox çətin,
İlan qənimidir neçə xilqətin.
Zəhəri ya ölüm, ya da şəfadır,
Səhəri, axşamı var təbiətin...

Torpaq süxurların törəməsidir,
Tərif yox, ehtiram, qayğ‍ı bəsidir.
Torpaqsünaslığı öyrənsin ellər,
Çünki o yaşamaq, tale dərşidir!

Heyvanlar dedilər: - inciyirik biz,
Cizgi filmləri çəkib niyə siz -
Hər cür eybinizi, fəşadınızı
Bizim adımızdan göstərirsiniz!

Göz verib marala, ata, filə də,
Göz verib qartala, anadilə də;
Söz kimi sərvəti ancaq insana,
İnsana göndərib Ən Ulu Qüvvə.

Çobansız talada naxır maraqlı,
Qranit qayada çuxur maraqlı.
Dənizdən min metr yüksək zirvədə
Dənizdən yadigar süxur maraqlı...

Yatır ağcaqanad duymadan heç nə,
Çovğunu qətiyyən almır vecinə;
Otuz dərəcəlik şaxtada ölmür,
Yayda qanımızı soracaq yenə...

Suyu su eyləyən Haşikiodur,
Buzun da tərkiibi Haşikiodur.
Suyun çox qəribə, üçüncü halı-
Şimşəyə, yağışa dönən buluddur.

Göz verib sənə bu, mənə bu dünya,
Gərək gülüstana dönə bu dünya.
Qədim zamanlarda sərhədsiz imiş,
Sərhədsiz olacaq yenə bu dünya!

Yenə dondurucu qış gecəsidir,
Hava dünənkinin tamam əksidir.
Yerdə buz, göylərdə dolu, qar olan
Su da təbiətin möcüzəsidir.

Qış xoş havalarda yaza çevrilir,
Donan su daşlaşıb buza çevrilir;
Xlor boğucu qaz, natrium zəhər -
Birləşib süfrədə duza çevrilir...

Əziz dost! Çatışmır, de, nəyi Ərzin?
Var suyu, çörəyi...hər şeyi Ərzin.
İnsan əl çəkməsə bəd əmələndən,
Vallah partlayacaq ürəyi Ərzin!

Yayır fəlakəti, şəri qasırğa,
Ulayır nə vaxtdan bəri qasırğa.
Küləyin cürbəcür oyunları var:
Biri meh, biri yel, biri qasırğa.

Həmişə dəyişməz, saf qalib qızıl,
İnsan çoxaldıqca azalıb qızıl;
Heç bir qarışığı olmadığından,
Paklıq sırasına yazılıb qızıl.

Yayın istisiylə tez əriyir buz,
Göy üzü həmişə qalmır buludsuz.
Dayanıb od ilə su arasında -
Yaşaya bilmərik susuz və odsuz!

Dənizin zirvədə izini gördüm,
Milyon qərinəlik "irs"ini gördüm:
Böl mərcan qalıqlı qayalıqlarda
Dənizin kükrəyən "hirs"ini gördüm.

Yerdə ot göyərər, çiçək yaranar,
Səmada yeddi cür xoş rəng yaranar.
Qız bulud öpüşər oğlan buludla,
Lərzəli ildırım, şimşək yaranar.

Açıb söyləyərdi təzə sirr mənə,
Deyərdi: - Özünü tez yetir mənə!
Adında gül sözü olduğu üçün
Deyərdi: - Gələndə gül gətir mənə!

Yar köçüb uzağa xeyli zamandır,
Çarəm nə ümiddir, nə də gümandır;
Ancaq yanaqlara, çöhrələrə qon,
Qara xal! Ürəyə düşmə amandır!

Kükrəyib çağlamır güc sevməyəndə,
Axtar ulduzunu seç-sevməyəndə.
Möhkəm vurularsan-Məcnun olarsan,
Müqəvva olarsan heç sevməyəndə.

Simi gah dindirir, gah qırır həyat,
Hərdən qılıncını sıyırır həyat.
İnsanı insana möhkəm sevdirib,
Sonra həmişəlik ayırır həyat.

Məhəbbət səslənir eşqin tarında,
Həzin sədasıdır nakamların da.
Deyirlər bir dəfə vurulur adam,
Niyə "ilk məhəbbət" sözü var onda?

İşığam-səpələ üzünə məni,
Əbədi nur elə gözünə məni.
Bütün ömürlərdən uzun olaram -
Sən həyat istəsən özünə məni.

Üz, gözəl duyğular dənizində üz!
Üz, bu dağların da laləsindən üz!
Üzü saf məhəbbət işıqlandırır,
Üzüyü barmağa taxma könülsüz!

Ah-naləm, fəryadım, ucalır göyə,
Tez-tez rast gəlirəm nakam taleyə;
Yaradan məhəbbət aşılayıbsa,
Sonra sevənləri ayırır niyə?

Deyirsən: - Göyərti saralıb-solar,
Duz isə yol boyu dəyişməz qalar.
Qürbətdə sanıram duzun dadında
Qadın əlindəki şirinlik də var!

Şeir sevənlərdə sərrafliq da var,
Qiyətli daşlarda şəffafliq da var.
Ərzin zinətidir bəşər -heyf ki,
Bəzi xislətlərdə əclafliq da var.

Vallah verməsə də xeyir, yazırlar,
Sözü bədahətən deyir-yazırlar.
"Şairlik" adətə çevrilib, hətta
Millət vəkilləri şeir yazırlar.

Yüz payız, yüz bahar ötüb o vaxtdan -
"Leyli və Məcnun"lu tarixi çağdan.
Neçə simfoniya, balet, opera...
Od alıb muğamat adlı ocaqdan.

Dünyada get-gedə ləl, dürr tükənib,
Qızıl bahalaşıb, kömür tükənib.
Yazmaq istəyəndə yaxşı şerimi -
Gördüm gecikmişəm, ömür tükənib.

Ah necə qurtulaq biz bu "yanğın"dan?
Hamı "dürr" çıxarır söz sandığından;
Cızmaqaraçılar o qədər artıb -
Ustad lal görünür utandığından.

Güclü söz möhtəşəm ordudur, ordu,
Odlar ölkəsidir Nizami yurdu.
Bütün qitələrdə yanan işıqlar
Edison ömrünün ardıdır, ardı...

Yırtıcı adamlar sevib-sevilməz!
Məmməd Arazındır eşitdiyın səs:
"Şöhrət azarına tutulanları
Şöhrətin özü də sağalda bilməz!"

Söz, kəlam yığmağım çox lazım gəldi,
Köməyə qələmim, kağızım gəldi.
Yuxuda eşitdim guppultusunu -
Narahat qəlbimə yazığım gəldi.

İdrak xəzinədir-min incisi var,
Sözün də kobudu, ən incəsi var.
Filosof babamız nə gözəl deyib:
"Axtar, tapanadək özünü axtar!"

Çinarın budağı sınır, əyilmir,
Hər söz düzümünə nəzm deyilmir.
Qurtarır ömrünün ahıllıq çağı,
Bu adam hələ də...bilmir ki, bilmir.

Çılğın olmağıma, dostlar, dözün siz!
Hərdən danışırım birdən, iznsiz;
Biz şair millətik, əfsus dünyada
Dil var qafiyəsiz, dil var vəznisiz...

Çoxalib yazanlar, dinir susanlar,
Azdır lirikaya qulaq asanlar.
Şair istəyirəm-şeir oxusun,
Ayağa qalxaraq alqışlasınlar...

İgidlik dərsi al Qorqud elindən,
Gücsüzün, yazığın yapış əlindən.
"Ot kökü üstündə bitər" kəlamı
Arif adamların düşməz dilindən.

Olub səxavətli, vəfalı kimi,
Göstərir özünü həyalı kimi.
İçində qaranlıq gəzdirən kəsi
Hələ tanıyırlar ziyalı kimi.

Liliput incikdir tale sarıdan,
Boy-buxun qıymayıb ona Yaradan;
Fəqət beləsinin yüzü bir olsa,
Qulliver sürüşüb çıxar aradan!

Gözü yol çəkənin üzü ağ olmur,
Tutarlı söz deyib qınamaq olmur;
Boya çoxaldıqca həya azalıb,
Xalis al yanağı tanımaq olmur.

Təbiət yaradıb gör nə qədər quş -
Köksü alabəzək, qanadı zər quş.
Çöllər nəğməkarı torağay kimi
Göydə uça-uça oxumaz hər quş...

Hər qaya elə bil xəyala dalıb,
Qobustan havası köksümə dolub.
Nə rəssam incisin, nə dilçi alim:
Dünyada ilk əsər zümzümə olub.

Keçmişdən min miras, yadıgar qalıb,
İmarət, abidə, bürc, divar qalıb.
Dövrən çox vəhşini əhliləşdirib,
Tülkü dəyişmədən necə var qalıb.

Yaxşı iş dən kimi Ərzə səpilsin,
Bədxahın yuxusu ərşə çəkilsin!
Bu adam* hər səhər hey yüyürür ki,
Ömrün son gününü yubada bilsin.

***İdmançı**

Foton lap heyrətə gətirir bizi,
Fotonla ayıraq yaxşıdan pisi.
Bu kiçik, sehrli, nurlu hissəcik
Hərəkət etmərsə yoxdur çəkisi.

Niyə yarpaqların rəngi sarıdır?
Çünki yol payızdan qısa sarıdır.
Baharı geriyyə qaytaran günəş
"Kiminsə eşqinin yadigarıdır".

Güman ki, taleyim çatıb dadıma,
Çilənib həsrətin odu-oduma.
Keçdiyim yolları xatırlayıram -
Marafon yürüşü düşür yadıma.

Bu adam kölgətək gəzir arada,
Buz kimi soyuqdur baxışları da.
Buludsuz görmürük üzünü heç vaxt,
Burda əzazildir, yazıqdır orda.

Ələk, sac, bayatı... çıxıb yadından,
Əl çək naşılıqdan, adam ol, adam!
Əlik, qarapaça, cüyür öldürən
Əliyə düşmənəm, Vəliyə yadam!

Göy-yaşıl talanı ağardacaq qış,
Göyün töhfəsidir dolu, qar, yağış.
Göyüş babamızın xəzinəsində
"Göyçək Fatma"nın da nağılı varmış.

Ağı-ağ adlandır, düzü-düz, Oqtay!
Ağı yaz, nəğmə qoş, misra düz, Oqtay!
Ağıdan acıdır yersiz, nahaq söz,
Ağıl nur çiləməz sevgisiz, Oqtay!

Zirvənin vüqarı zirvə qarıdır,
Qaya silsiləsi qədim "barı"dır;
Kəpəzdə tapılan mərcanqulular
Tropik suların yadıgarıdır.

Heç vaxt bu gecəni unutmaq biz,
Salon ağzınadək dop-dolu, səssiz;
Bir tarı iki mərd qoşa dindirir -
Biri sol qolsuzdur, biri sağ əlsiz.

Baxıram dünyanın xəritəsinə,
İstəyim sinəmə sığışmır yenə:
Bütün qitələri gəzib-dolaşan
Vətəndaş sənədi verilsin mənə!

Əzəldən günəşli, nurludur dünya,
Əzəldən qocaman, uludur dünya.
Sayı çoxalsa da pisin, xəbisin,
Yaxşı adamlarla doludur dünya!

Görəsən heç qohum-qardaşı, yoxdur,
Qəbrini isladan göz yaşı yoxdur?
Daşlar aləmindən kitab yazanın
Hələ indiyədək başdaşı yoxdur!

Ürək hey döyünür səxavət ilə,
Yanır son anadək dönmədən külə;
Özü - sol tərəfdə yerləşir, amma
Gücünün çoxunu verir sağ ələ.

Az deyil müəmma, möcüzə, tilsim,
Gərək hər istedad parlaya bilsin!
Günəş meydanını dəyişir - axşam
Ay da, ulduzlar da nur yaya bilsin!

Dilimdə xoş sözdən pay gəzdirirəm,
İlimdə yaxşı gün, ay gəzdirirəm.
Qalın geyinməyim pərt edib qışı -
Canımda elə bil yay gəzdirirəm

Qat-qat insaflıdır xəzri səmumdan,
Az deyil seçməyən çinqılı qumdan.
Robot inciməsin - hardasa bərk-bərk
“Köhnə tas” yapışıb “köhnə hamam” dan

Döndliik solangi

Nə vaxt yad havalar qopsa neyimdən,
Üstümə daş-kəsək yağdırın, dostlar!
Nə vaxt razı qalsam şairliyimdən,
Məni təxəllüssüz çağırın, dostlar!

Vüsal təşnəsiyəm - yanğılarəm var,
Soruş hər günümdən, anımdan, həkim!
Nə qədər həsrətim, qayğılarım var-
Xoşun gəlməyəcək qanımdan, həkim!

Şubanı* üstündən ötür çən, bulud,
Döşdəki təzə ot necə qəşəngdir!
Alçaqdan uçaraq su səpən bulud
Sanki buruqlara ilişəcəkdir.

Hərdən fırtınaya sinə gərmişəm,
Gəmiyəm, kompasım inamdır ancaq.
Gəminin köksündə qayıq görmüşəm -
Ən çətin anlarda gərək olacaq!

***Abşeronda**

Yavaş-yavaş yol gəlirmiş soyuqlar,
Qışın özü ilk bahara bənzədi;
Fəsil boyu bircə dəfə yağan qar
Gec aldığım qonorara bənzədi.

Vicdan mayasıdır saf məhəbbətin,
Ürəyə bağlıdır, qana bağlıdır;
Namusun, qeyrətin, halal zəhmətin
Ən dərin kökləri ona bağlıdır!

Axmazdı göz yaşı, axmazdı qanlar,
Fəsillər birləşib yaza dönərdi-
Bir üzlü olsaydı bütün insanlar,
Yer üzü əbədi çiçəklənərdi!

Gəl nəhəng ümmanı tay tutma gölə,
Şirin duyğuya da söyləmə acı!
Qışın son ayını yaz bilə-bilə,
Aldanıb gül açır badam ağacı...

Yaxşının yerini verməyək pisə,
Xəbislik qurd kimi izə düşməsin;
Toru buraxasan çaya, dənizə,
Tor həyat işıqlı gözə düşməsin!

Sürəydi köcünü ayrılıq, qubar,
Dostu-dost qucaydı, qardaşı-qardaş!
Dünyada nə qədər sərhədlər ki, var-
Bir gün yox olaydı, yox olaydı kaş!

Bir zərif çiçəyi bıçaqla kəsdin,
İçimdə tüstüsüz az yanmıram mən;
Bakıda yaşayan yerlipərəstin
Təbriz həsrətinə inanmıram mən!

Ay ana! Cahana yayılısın səsim:
Sözüm, çağırışım mənasız deyil;
Günəş övladıdır bu Yer kürəsi,
Günəşin özü də anasız deyil!

Qaraçiçək, Qaraçinar, Qarabağ,
Qapıcığın zivəsində qara bax!
Sinələrə dağ çəkməsin ayrılıq,
Kaş oyansın qara tale, qara baxt!

Rəngli yuxu görəcəyəm bu axşam,
Gözəlliyə mən təzədən vuruldum.
Lənkəranı hər gün gəzib dolaşsam,
Demərim ki, gəl dincələk, yoruldum.

Ođlu da, qızı da vüqar götürüb,
Ulu Salvartının ucalığından.
Bir şair qardaşım hey köks ötürüb,
İkinci Culfaya baxır yaxından.

Zaqatala! Misilsizdir camalın,
Duyğularım aşıb-daşır dünəndən.
Nağıldan da şirin imiş vüsəlin,
Dönə-dönə gül dərərəm sinəndən!

Qızılüzüm, Qızılbalıq, Qızılqaz,
Qızılquşun sürəti çox, sayı az.
Qızıl simdən sehrlı səs yayıldı:
Oqtay! Qələm, kağız götür, şeir yaz!

Dostluq olmalıdır sarsılmaz, mətin,
Dostluq sınaqlarda gərək bərkiyə!
Neçə dövləti var eyni millətin -
Biri Azərbaycan, biri Türkiyə!

Ana müqəddəsdir! Ana böyükdür!
Ona varlığını borcludur bəşər.
Ana sözündəki məna böyükdür,
Ana ürəyində dünya yerləşər!

İldırım od vurub gül bağımıza,
Yetiməm çocuqluq çağımdan bəri.
Atamı məhv edib Kütləvi Cəza,
Hələ də bilinmir-hardadır qəbri...

Ah çəkir o uşaq - inanır qəti:
Qızıl söyləməklə gümüş zər olmaz;
Əminin, dayının səmimiyyəti
Ata nəfəsinə bərabər olmaz!

Ataçay! Necədir uca zirvələr?
Uca zirvələrə can atır ürək.
Babadağ papaqsız görünsə əgər,
Sən qara çevrilib yağasan gərək!

Məndə xoş sabaha ümid hissi var,
Səndə tərəddüdün iniltisi var.
Məndən uzaqlaşma yad adam kimi,
Səndən istəyirəm məhəbbətimi!

Birimiz uçurur, birimiz tikir,
Birimiz-mərhəmət, birimiz məkr.
Səndə səxavət var, onda xəsislik.
Ah, nəyə görədir bu fərq, əkslik?

Babəkin qanrılmaz qolusan sanki,
Gövdən ümidlərin dirəyi olsun!
Qışda, dəmirağac, gül açırsan ki,
Meşənin yazadək çiçəyi olsun!

Səyyaham! Müqəddəs arzularım var:
Yetər, qırğınlara nöqtə qoyulsun!
Ərzə səpələnsin yaşıl işıqlar,
Ekvator ən uzun xiyaban olsun!

Aralıq dənizi adlanır-onda
Ara qarışdıran gəmi az deyil;
Daim qəm, ələm var dalğalarında,
Çünki vətəndaştək qayğısız deyil...

Ey Sakit okean! Sakitsən məgər?
Hər ləpən dağ ilə döyüşər sənin;
Əbədi yuxudan oyansa əgər,
Magellan adını dəyişər sən!

Ay zülmət gecəni muma döndərir,
Kainat xeyirxah yaradıb onu:
Günəşin gözəllik, həyat nurunu
Günəşin adından Yerə göndərir.

Daha qüdrətlidir topdan, mərmidən -
Dərinlik, ucalıq əxz edir qələm;
Sözüm dalğalansın kosmik gəmidən:
Bəşərin ən böyük kəşfidir qələm!

Onun şirinliyi, acılığı var -
Bağ salıb, gülüstan becərir şeir;
Onun dərinliyi, ucalığı var -
Ürəyə dünyalar köçürür şeir!

Qarlı zirvəsindən aşıb Qafqazın,
İstədim güneyə enəm, qızınam;
Yedim çörəyini qoca abxazın,
Çiçək bağışladım gürcü qızına...

Dünyaya gəlmək də, ölmək də haqdır,
Gərək yaşayasan əməllərində;
Günəş də get-gedə soyuyacaqdır,
Başqası yanacaq onun yerində!

Ağbalıq bənzəyir gümüş pəriyə,
Görəsən kürüsü qaradır niyə?
Qaradır- taleyə, bəxtə görəmi
Suyun altındakı neftə* görəmi?

* Xəzərdə

Min-min istəyimiz, muradımız var,
Amma təbiətə iradımız var:
Çox şey yaratsa da insandan ötrü,
Niyə ədalətsiz paylayır ömrü?!

Uşaq - gül qoxulu ən incə nemət,
Uşaq təbəssümü - işıq, səadət.
"Uşaq qığılıtsı - musiqi, himn",
Himnsiz olmasın dünyada heç kim!

Körpü salamlasın min-min insanı,
Mərmər sinəsini yosunsuz görüm;
Körpünün bəzəyi-taxıl karvanı,
Körpünü həmişə qoşunsuz görüm!

Duyğular bəzəyir könül bağımı,
Görüb-götürməyə hazırım yenə;
Ay dost! Bildiyimi, bacardığımı
Anam Azərbaycan öyrədir mənə!

Seinlorden
nimmunolox

Azərbaycan

Ay-ulduzlu bayrağın var,
Qədim, ulu torpağın var;
Əsrlərdən sorağın var,
Özün boyda çırağın var.

Əsirgəmir uğrunda can
Min-min igid, Azərbaycan!
Yaşa, eşqi çiçək açan
Azad, vahid Azərbaycan!

Azıxdır ilk ünvanımız,
Qobustan daş dastanımız;
Xudafərin körpüsündən
Yenə keçər karvanımız.

İstiqlalın yolu çətin,
Məskənisən bol sərvətin.
Tanrı bizi bağışlamaz
Qorunmasa təbiətin.

Bakı - daim şöhrətimiz,
Xəzər - mavi qüdrətimiz;
Heykəl kimi ucalacaq
Qürurumuz, qeyrətimiz.

Əsirgəmir uğrunda can,
Min-min igid, Azərbaycan!
Yaşa, eşqi çiçək açan
Azad, vahid Azərbaycan!

Ustad

Al-əlvan sərgini heyvətlə süzdüm,
Əvvəl danışmayıb, susdum, Nəvai!
Sonra ağ kağızda sətirlər düzdüm,
Yaşasın əqidə dostum Nəvai!

Ey İncəderədə doğulan igid,
Həyatda dağ kimi yüksələn ustad!
Daim gözəllikdən zövq alan igid,
Yaşının üstünə yaş gələn ustad!

Bir sənət incisi yaratmısan Sən
Bu iki misrama görə, əzizim:
"İnsan əl çəkməsə bəd əmələndən,
Vallah partlayacaq ürəyi Ərzin!"

Əsər - güzgüsüdür günün, anın da,
Əsər - mütəfəkkir ömrünün ardı.
Bütövlük eşqi var qan dövrənində,
Odur ki, oğlunun Təbrizdir adı.

Boylanaq geriyə, görək qarşını,
Məramın - dupduru, qayən - apaydın.
...Özün ustalıqla sürüb maşını,
Bizi Yardımlıya qonaq apardın.

Hər rəsm, portret - milli ərməğan!
Bilsin tanıdığım incik adamlar:
Nəvai mövzusu olmaz heç zaman
Daxilən çox cılız, kiçik adamlar!

Al-əlvan sərgini heyrətlə süzdüm,
Əvvəl danışmayıb, susdum, Nəvai!
Sonra ağ kağızda sətirlər düzdüm,
Yaşasın əqidə dostum Nəvai!

Ahıllıq yaşıım

Oqtayam - atamın, anamın ilki,
Bu saat qayğısız uşağam sanki;
Bu saat o qədər ucalıram ki,
Buluda dəyirəm, ahıllıq yaşıım!

"Haqq itməz" kəlamı gəzir ölkədə,
Qalmaz saldığım iz heç vaxt kölgədə.
Yanıqlı ah çəkib hərdən bəlkə də
Xətrinə dəyirəm, ahıllıq yaşıım!

Ömür-gün bağıında az-maz barım var,
Düzdə bərəkətim, dağda qarım var;
Nəvə-nəticəli yaşııdlarım var,
Mən indi babayam, ahıllıq yaşıım!

Xain, dişlərindən qan dama-dama,
Divə arxalanır. Yanır yer, səma;
Əzabkeş, mübariz, müdrik xalqıma
Zəfər diləyirəm, ahıllıq yaşım!

Qalib gələcəyik vuruşsaq da tək,
Namərd yuvasına yanğın düşəcək!
Vallah Azərbaycan bütövləşəcək -
İnamla deyirəm, ahıllıq yaşım!

Ordubad, Şamaxı, Astarə, Xaldan...
Söz tacım töhfədir neçə mahaldan;
Məni gələcəyə səsləyən yoldan
"Sağ ol!" söyləyirəm, ahıllıq yaşım!

Mövlanə Rumi

Sözünün bəzəyi-hikmət, gözəllik,
Dillər əzbəridir Mövlanə Rumi;
Arxada qalsa da səkkiz yüzillik,
Ölməyib, diridir Mövlanə Rumi!

İdraka dəryadan dərin deyir o,
"Gəl, gəl! Göz üstədir yerin" deyir o;
"Olduğun kimi də görün" deyir o -
Nə vaxtdan bəridir Mövlanə Rumi!

Doğmadır Konyaya, Təbrizə, Qarsa,
Türkə, yəhudiyyə, ərəbə, farsa...
Tanrıya çox yaxın on dahi varsa,
Onların biridir Mövlanə Rumi!

"Eşqi də oyadıb" şerin səsiylə,
Ruhsuza can verib pak nəfəsiylə;
Əlli min beytlik "Məsnəvi"siylə
Əbədi yol gedir Mövlanə Rumi!

Qədim müasiri bütün çağların
Uca zirvəsidir qoca dağların.
Haqqı, hürriyyəti sevən xalqların
Böyük şairdir Mövlanə Rumi!

Yasəmən ağacı çiçəkləyəndə

Yoluma incilər düzür təbiət,
Sinəm məskənidir kamanın, neyin;
Rənglər dəryasında üzür təbiət,
Sən də bənövşəyi donunu geyin -
Yasəmən ağacı çiçəkləyəndə.

Çağırısan, qayıdıb uzaq səfərdən,
Qoyaram arxada dənizi, dağı;
Sənin gözlərində gülən səhərdən
Nur alar eşqimin bağçası, bağı -
Yasəmən ağacı çiçəkləyəndə.

Qoyma intizarın oduna düşüm,
Dağıt dolayımdan dumanı, çəni!
Demirəm həmişə yadına düşüm,
Hər il xatırlayıb anarsan məni
Yasəmən ağacı çiçəkləyəndə.

Nə vaxt təbəssümün olur qismətim,
Könlüm qanadlanır şənliyə, toya;
Sürüb karvanını köçür həsrətim,
Təzədən gəlirəm sanki dünyaya -
Yasəmən ağacı çiçəkləyəndə!

Sonuncu nəğmə

Dan quşu can verir - sönür həyatı
Üstündən qara yel əsən şam kimi;
Hardasa səslənir həzin bayatı -
Səhər aşiqinə ehtiram kimi.

Bürcündən ayrılıb tək ulduz axır
Qaranlıq gecənin tən yarısında;
Dan quşu can verir - dağlardan ağır
Hicran ağrısı da var yarasında.

Dikilib üfüqə solğun baxışlar,
Görəsən ilk şüa saçılmayacaq?
Susur çay, başını əyib qamışlar -
İki göz qapanıb açılmayacaq.

Bir görün nə deyir o inləyən sim:
"Gündüzə həmdəməm, bahara sirdaş;
Razıyam bircə gün əvvəl öləydim,
Öləydim Günəşi görə-görə kaş".

Dan yeri, şölələn! Şəfəqinlə yaz
Vüsal sabahın salnaməsini!
Sevgilin çağırır - yubanmaq olmaz,
Sənə həsr eləyib son nəğməsini...

Quyruq

Quyruq, kimin quyruğusan?

- Ər gəzdirən köhlən atın;
Şərəf, namus tapdalanar
Qayçısına keçsəm yadın.

Quyruq, kimin quyruğusan?

- Çoban dostu qurdəzənin;
Bilirəm, quyruq bulamaq
Heç xoşuna gəlmir sənin.

Quyruq, kimin quyruğusan?

- Sanmayın ki, avarayam;
Delfinlərin, balıqların
Üzmək üçün avarıyam.

Quyruq, kimin quyruğusan?

- Açı ağzını, bil həddini!
Nəzakətlə danışmağın
Aşırsan lap sərhədini
Sənə elə söz deyərəm -
Sırğa olar qulağında;
Adamam mən, bəs görmürsən
Adam durub qabağında?!

Kişi öpüsləri yaman çoxalıb

Çürümür "Gülüstan müqaviləsi",
Qalır əvvəlkitək zoru, hiyləsi.
Şərab əvəzinə al qan içilib,
Bölünə-bölünə torpaq kiçilib.
Hərdən karvanımız yırgalandıqca,
İri şəxsiyyətlər xırdalandıqca,
İçiboş pəzəvəng, azman çoxalıb,
Biçənək seyrəlib, saman çoxalıb;
Guya yaxınlaşır əbədi həsrət -
Kişi öpüsləri yaman çoxalıb.
Məchul professor məlum dosentə
"Əzizim, gəl səni maç edim" deyir.
Didərgin "Dönməsəm yurd yerim kəndə,
Gərək o dünyaya köç edim" deyir.
Fişəngli, saqqızlı oğlanlara bax!
Soykökə biganə qalanlara bax!
Vallah, ahıllar da həddi aşırırlar,
Şit-şit gülümsəyib qucaqlaşırlar.
Dəyişib xasiyyət, dəyişib iqlim,
Yayın ortasında duman çoxalıb.
Kefli İsgəndərəm - dinc durmur dilim:
- Kişi öpüsləri yaman çoxalıb.

...Çoxdan mürgüləyib yatırmışıq ki,
Gec deyil, inkişaf yolu seçmişik;
Sürəti o qədər artırmışıq ki,
Az qala Parisi ötüb keçmişik.
...Kişi öpüşləri savab sayılsın
Müqəddəs istəyə çatırsa biri,
Subaylıq daşını atırsa biri.
Kişi öpüşləri savab sayılsın -
Özünü rəyadan oyadan üçün.
Qürbətdən Vətənə qayıdan üçün.
Kişi öpüşləri savab sayılsın
Yağı yuvasına yanğın salana,
Zindan əzabından xilas olana.
Tez-tez baltalanan orman çoxalıb,
Xeyirsiz məsləhət, dərman çoxalıb.
Üzümün get-gedə artır qırışı -
Xalqıma, haqqıma, ölkəmə qarşı
Səlib yürüşləri yaman çoxalıb;
Guya yaxınlaşır əbədi həsrət -
Kişi öpüşləri yaman çoxalıb,
Kişi öpüşləri yaman çoxalıb...

Kaş onda olaydı...

Yaşım üstələyib duyğularımı,
Uzaq səfərlərə qalmışam həsrət;
Düzürəm sıraya uğurlarımı,
Səhvim, nöqsanım da az deyil fəqət.
Nə var dövlətim var, nə də daxilim,
Gah çıxır zirvəyə, gah enir dərdim;
O zaman olsaydı indiki ağlım,
İki-üç xarici dil öyrənərdim.

Yolumda şam kimi can yandırılar,
Bədxaha dostumsan deməyim xəta;
Məni surətpərəst adlandırılar,
İnsafsız gözəli sevməyim xəta.
Yuxum səhərədək ərşə çəkilib,
Ürəyim elə bil şişə çəkilib;
Harda büdrəmişəm, harda çaşmışam,
Böyükələr içində uşaqlaşmışam.
Kim idi xeyirxah, kim idi zalım...
Kaş onda olaydı indiki ağlım.

Mən də unutmuram ötən günləri,
İşin sonrasını heç düşünmədən,
Məmur qarısında itən günləri
Dərin köks ötürüb anıram hərdən.

Bir az təzadlıdır ömür nağılım,
Sözümün qayəsi, məğzi budur, bu:
O zaman olmazdı indiki ağlım,
Həyatın təkamül qanunudur bu!

Dünya, yaman yiyəsizsən!

Yaddaşımda ağrı, əzab
Karvanıdır bəzi illər.
Bill Klinton deyən zaman
"Mərd, mübariz ermənilər",
Qar ələndi başıma, qar!
Dünya, yaman sarsılıram -
Nə qəribə işlərin var?
Yalan-palan diyar-diyar,
İqlim-iqlim yayılırmış;
Nankor qoçaq, nökər rəis,
Xəbis sirdaş sayılırmış.
Biri üçün niyə yaxşı,
Biri üçün niyə püssən;
Hanı aqıl hökmdarın?
Dünya, yaman yiyəsizsən!

Hökmdarın biri müdrük,
Biri həтта səfil olub;
Zəlzələlər, qasırgalar
Gah yavaş, gah qəfil olub.
Qismətin dən boyda sevinc,
Vətən boyda nisgil olub;
Sülhü nə vaxt qorumuşuq -

Dava iflic, zəlil olub.
İndi çox şey saxta çıxır,
Dərəbəylik taxta çıxır.
Guya yoxdur dərdi-sərin,
Guya qayğ-ı-qayəsizsən?
Hanı aqıl hökmdarın?
Dünya, yaman yiyəsizsən!

Faciəməz-cəhalətin
Siyasətdən dəm vurması,
Rəzalətin, səfalətin
Qoşa qanad sındırması,
Bir xalq topa tutularkən
Min millətin yan durması,
Banqladəş mollasının
Məktəb, meşə yandırması...

Min oyunun sonu dəhşət,
Milyon tale, ocaq keçir.
Çeçən qanı axıdanlar
Daha kimi hədəf seçir?
Arazın sağ sahilində
Dığalarla təlim keçir.
Serb dağıdıb Bosniyanı,
Haqq, ədalət, insaf hanı?

Afrikanı-səmum kimi
Çulğalayan aclıq, vəba
Ərzi gəzir qitə-qitə,
Mahal-mahal, oba-oba.
Ruandalı uşağa bax:
Bir sümükdür, bir də dəri;
İmperiya qırır hələ
Əfqanları, ərəbləri.

Nə qədər ki, zalım "ağlar"
Sıxışdırır "qaralar"ı;
Nə qədər ki, sağalmayıb
Xocalının yaraları -
Bir az çocuq, bir az ahıl,
Bir az qozbel, bir az düzsən.
Hanı aqıl hökmdarın?
Dünya, yaman yiyəsizsən!

Narahatdır bəşəriyyət
Sabaha yol gedə-gedə;
Üç-dörd böyük, qoçu dövlət
Kiçiklərə gəlir hədə.
Diplomatın gözü qalıb
Malda, pulda, əmtəədə.

Heç əvvəlki deyil NATO,
Kəsərsizdir BeEmTe də!
Əsrin gərgin çağında da
Ağsaqqalsız, dayəsiszən;
Hanı aqıl hökmdarın?
Dünya, yaman yiyəsiszən,
Dünya, yaman yiyəsiszən!

Yüz

Nə qəribə rəqəmsən, yüz!
Gah dostsan, gah rəqibsən, yüz!
Cığırdaşın neçə-neçə
Dəyərli söz:
Məsələn, dərəcə, qram,
daha nə?
... Xəstə həkim sağalıb,
Seçicilər yığılıb - yüz faiz.
Birin verdiyi vəd,
Birin dərdiyi dərd - yüz faiz.
Avazlar, ünlər, cürbəcür:
Cəh-cəh, civ-civ, cik-cik.
Qılınc olub asılardı
Başımızın üstündən hey
Plan, əlavə öhdəlik...
Düşür yadıma hərdən
Qədim Bayıl, Bibiheybət,
Köhnə mədən, acı söhbət.
Cavan usta deyəndə ki,
Bu ilki
nəticəmiz -
Qaz qarışıq yüz...
Müdür bağırtısı sanki

Parılıtsız iti bucaq:
"Sən mənə ancaq
Durusundan danış,
"qızıl"ın durusundan!"
Cavan usta qovuldu
İclasın yarısından.
... Yarışdır, ya dava
"Yüzxanalı dama?"
Susmağı bacarmıram,
Qınama, əzizim, qınama!
Toyda polis rəisi
Yüz dollar bağışladı
Gənc müğənni xanıma.
Kasıb yazar - masabəyi
Baxırdı müqəvvatək,
Qismətində - tort və köynək.
...Qərinələr ötsə də,
Xeyli dərs öyrətsə də,
Qaynaqlanmır qətiyyən
İnsaf - farsa,
Mürvət - rusa,
Bütövlük - ərəbə.
İngilisin, fransızın
Tarixini zədələyib
"Yüzillik müharibə".
... Lüğətlərə sığınsa da
Nimdaş rütbə - "yüzbaşı",
Yenə məmur cildindədir

Yüz tüfeyli, yüz naşı!
... Uran qədər məşhur deyil
Yüz saylı ünsür - fermium,
Necə evin şairini
Tanıyır ən yaxın qohum.
...Aləm eşitsin səsimi:
Qərbin "Yüz edam" kitabından
Vüqarla boylanır
Şərqin igid oğlu Nəsimi!
...Antik dövrə şığıyır
Xəyalımın qartalı;
Görürəm bir döyüşdə
Orduya qalib gəlir
Qoçaq "yüz spartalı".
...Ev tikmək üçün
Almaq istədim
Taxta, mismar, kərpic...
Ağsaqqal buyurdu:
"Yüz ölç, bir biç".
...Telegüzgü dastanımı
Yüz hissəli film-kino?
Milyon-milyon azarkeşin
Yuxusunu qaçırır o.
... İşsizlərin təsəllisi -
Səhərdən axşama qədər
Şaqqıldayan nərd, domino:
Biri "mars"lı, "tas"lı... biri -
"Heç - heçə"siz bitməlidir,

Hesab yüzü ötməlidir.
...Yüz gün - cocuq ömrünün
Başlanan silsiləsi.
Yüz yaş - Şahdağ, Comolunqma,
qocalıq zəlzələsi.
Yüz gün - prezidentliyin
Giriş fəslı.
Yüz yaş - ustad Ələsgərin,
Müdrık Vıdadınin
Geridə qoyduğı yol,
Şirəli Müslüm babaya
Aldırıb dördüncü əyal.
Kimindir bu fəryad -
"...Yüzə nə qaldı?"
Kimindir bu irad:
"Hər kim yüz il yaşamasa..."
Kimindir bu misra, həzərat;
"Bir bayraq altında yüz min millətın"?
Bir həzin bayatıya
Kim vurub yüz ilməni:
"Vəfalı yar unutmaz,
Gözləyər yüz il mənı".
...Ayı tamaşa göstərmir,
Daha yoxdur "yüz oyunu".
Niyə yüz on bala vermir
Xanbalanın yüz qoyunu?!
Müfəttişlər durub tində:
Şəhərin baş küçəsində

Bir harın gənc
Guya cəbhə yara-yara,
İşıqfordan - işıqfora
"Mercedes"i sürüb gedir -
Saatda yüz kilometr.
... Nağıl köçür yaddaşına
Böyüyün də, uşağın da;
Nağıl danışardı anam
"Yüzlük lampa" işığında.
...Əsr-yüz budaqlı çinar,
Məlum məchulluq parçası.
Bir ölkənin muzeyində
Yüz ərməğan düzülübdür,
Biri Qarabağ xalçası.
Çoxdan dəymir dilimə
Koryakları Kamçatkada
İsindirən "odlu su".
Buna görə "atəşkəs"i
Pozam gərək
Haysız-küysüz:
Qəm dağından piyaləmə
Saqi, yüz süz!
Saqi, yüz süz!

Neylərdin, ilahi?

Sabir - ulu, müdrük kişi çox doğru deyibsən:
"Daş qəlbli insanları neylərdin, İlahi?"
Düzlərdəki, dağlardakı daşqın hələ azmış,
Gözlərdəki leysanları neylərdin, İlahi?
Baş, xirdək üzən yırtıcılar get-gedə artır,
Qaplanları, aslanları neylərdin, İlahi?
Yalnız pula qiymət, mala hörmət dəb olubsa,
Fəxri, uca ad-sanları neylərdin, İlahi?
Qaçqınları, köçkünləri daim əzir həsrət,
İldən də üzün anları neylərdin, İlahi?
Bonner - Əlixanyanla madam Koxsu qudurtdun,
İblis, qarı şeytanları neylərdin, İlahi?
Sabir - ulu, müdrük kişi çox doğru deyibsən:
"Daş qəlbli insanları neylərdin, İlahi?"

Bir pəri gördüm

Alma bağında
Alma yanaqlı
Bir pəri gördüm;
Qara gözlərin
Dərinliyində
Səhəri gördüm.
Sən demə bəzən
Gözəllik gücü
Üstələyirmiş;
O nadir mələk
Budaq nədir ki,
Vüqar əyirmiş.
İlhamım, danış
Dağ sonasının
Təbəssümündən;
Təklilik illərim
İşıq götürsün
Bu ağ günümdən.
Alma bağında
Alma yanaqlı
Bir pəri gördüm;
Mən vurulmuşu
Kəndə qaytaran
Dilbəri gördüm!

Cıdır

Cıdır vurğunuydum uşaqlıqda mən,
Cıdır istəyirdim Novruz gələndə;
Bütün kənd uçurdu sanki yerindən
Bayram yarışları keçiriləndə.

Bir zalım kişini görüb qaçardıq,
Qılıncdan sərt idi onun qamçısı;
Həzin xatirəyə çevrilib artıq
Cıdırlı günlərin axırincısı.

Atını sabaha səyirdir həyat,
Keçmiş xəyalımın qarmağındadır;
Əminin sürdüyü sarı, kürən at,
Daim gözlərimin qabağındadır.

Hanı yovşan da ətir yayan çöl?
Başqa cür zəmanə - dövrandır indi:
Bir vaxt sinəsində at otlayan çöl
Metal şahinlərə meydandır indi.

Toxunur üzümə mehi səhərin,
Bir qoca yol gedir öz nəvəsiylə;
- Baba, maşınların, təyyarələrin
Gücünü ölçürlər at qüvvəsiylə!

İllər xatirəli, söz yığın-yığın,
Göllər gah durulub, gah da lilləşib;
Yadıma düşdü ki, qonaq qaldığım
Bir uzaq şəhərdə at heykəlləşib...

Sankt-Peterburq

Çıxarma yaddan!

Alın yazısıdır sanki təzadlar,
İnam-bəxt işığı, qəm yığın-yığın.
Xalqım, nə yaxşı ki, nikbinliyin var,
Fəqət faciədir unutqanlığın!
İçilən qanları çıxarma yaddan,
Dəhşətli anları çıxarma yaddan!

Bir vaxt ustadımız Mirzə Cəlilə,
Ömər Faiqə də az qulaq asdıq;
Dost kimi yaşadığımız nankorlar ilə,
"Kür-Araz-Ararat" şerini yazdıq.
Müdhiş talanları çıxarma yaddan,
Əfi ilanları çıxarma yaddan!

Namərdi tanımaq halal iş, savab!
Min zərbə olsa da düzlük sınmayıb;
Niyə bilməmişik nə deyib Nəvvab?
Niyə Veliçko da xatırlanmayıb?
Gültək solanları çıxarma yaddan,
Darda qalanları çıxarma yaddan!

Əyilməz vüqarın, dağ mənliyən var,
Özünə arxalan, özünə sığın!
Xalqım, nə yaxşı ki, nikbinliyən var,
Fəqət faciədir unutulmuşluğun!
Şəhid olanları çıxarma yaddan,
Heç zaman onları çıxarma yaddan!
Heç zaman onları çıxarma yaddan!

Cüt qüvvə

Cüt qüvvə fırladır anamız Yeri,
Bütün ulduzları, səyyarələri
Hər an hərləndirən o böyük gücün
Hələ açılmayıb göy boyda sirri.

Cüt qüvvə qanunu! Səslən əzm ilə,
Sən nə əfsanəsən, nə də rəvayət;
Səni kəşf eləyən alim Ponsele
Ömür - gün dostu da tapıb nəhayət.

Günəş təbiətə nur yaymaq üçün,
Özünü sönməyən oda döndərib;
Yerin təkliyinə son qoymaq üçün
Yerin harayına Ayı göndərib.

Qoşa bülbülü var gəzdiyim bağın,
Qoşa nəğməlidir elin ürəyi;
Atalar buyurub: "Evin, ocağın,
Kişi çörəyidir, qadın dirəyi!"

Cüt qanad kimidir ünsiyyət, vüsal,
Filin də qürbətdə qalmaz taqəti.
Əbədi ülfətə ən gözəl misal -
Leylək səxavəti, qu sədaqəti.

Çayda zirvələrdən yol gələn sular,
Toyda gənclərimiz yallı gedirlər;
Cüt uçur havada səyyah durnalar,
Cüt gəzir meşədə zəhmli şirlər.

Cüt qüvvə mahnısı oxuyaraq mən,
Marsda da deyərəm: "Vahiddir Vətən";
Vətəni ikiyə bölən zolaqda
Cüt qüvvə sanıram düşür qüvvədən.

Fırlanır dərə, dağ,
Fırlanır dəniz;
Qitələr, adalar fırlanır müdam.
Qafil! Cüt qüvvəsiz yox olaraq biz,
Cüt qüvvə yaşamaq, məhəbbət, inam!

Vətən naminə

Sinəmdə sönməyən Vətən sevgisi,
Azğın düşmənlərə qarşı kinliyəm.
Dözüm-babaların müqəddəs irsi,
Mən şəhid Mübariz İbrahimliyəm!*

Çadıra bürünüb ünvanlarımız,
Niyə Xan bağının gülü solubdur?
Çöl-çəmən aşiqi çobanlarımız
Uca yaylaqlara həsrət qalıbdır?!

Əlində namərdin verdiyi yaraq,
Meşəmi məhv edib, suyumu içir;
Gözəl Qarabağda pusqu quraraq,
Hələ utanmadan təlim də keçir.

Hərbi iş-könüllü seçdiyim peşə -
Ocaq qalanırdı içimdə sanki;
Cəbhə xəttimizdən uzaqlaşdım ki,
Qatil yuvasını tutum atəşə.

* Milli Qəhrəman

Döyüşən oğluyam doğma diyarın,
Yağı həmləsinə sinə gərmişəm;
Şəhriyar düzünün, Biləsuvarın
Şöhrət sarayına tac göndərmişəm.

Yazdığım namədə - ürək sözlərim,
Vətən məhəbbəti, torpaq eşqi var;
Nə atam, nə anam, nə əzizlərim
Göz yaşını axıdıb ağlamasınlar.

Sinəmdə sönməyən Vətən sevgisi,
Azğın düşmənlərə qarşı kinliyəm.
Dözüm-babaların müqəddəs irsi,
Mən şəhid Mübariz İbrahimliyəm!

Özümünküdür!

Bütün nəticələr səbəbdən gəlib,
"Ənəlhəqq" harayı Hələbdən gəlib;
Dinim, etiqadım ərəbdən gəlib,
Dilim ta əzəldən özümünküdür!

Gündüz görünürəm əli çıraqlı,
Qələmim narahat, qəlbim soraqlı.
Tarix düz yazılsın - Novruza bağlı
İlim ta əzəldən özümünküdür!

Yaman başqalaşib içlər, bayırlar,
Niyə bəd xəbəri dərhal yayırlar?!
Xəzəri yenə də parçalayırlar,
Göy gölüm əzəldən özümünküdür!

Təbriz-qarmağında zorun, zillətin,
Göyçə - tapdağında "yazıq millət" in,
Dərbənd - caynağında mütləqiyyətin,
Hərdən Borçalını görmək çox çətin.
Bölünmüş məmləkət özümünküdür!

"Kirill"i qatlayıb qoyduq arxivə,
"Latın"a keçmişik ikinci dəfə;
Qalır dəyişmədən yalnız doğma "Ə",
Əbədi dəst-xətt özümünküdür!

Bəzən dost bildiyin çevrilir yada,
Ya da ustadını heç salmır yada.
"Ov", "yev" yaxamızdan bərk yapışsa da,
Millət həmişəlik özümünküdür!

Ayrılıq çayıtək Araz seçilib,
Şərabla bərabər qan da içilib;
Zaman böyüdükcə ölkəm kiçilib,
Dövlət həmişəlik özümünküdür!
Dövlət həmişəlik özümünküdür!

Maral inək

Müharibə çeşməmizi bulandırıb,
Müharibə kəlməsindən diksinmişik;
Südün bizi o dar gündə dolandırıb,
Maral inək! Qar düşəndə
Nəfəsinlə isinmişik.

Aclıq, ölüm üstümüzə yol almışdı,
Sarı sünbül tarlalardan,
Yaşıl çəmən talalardan,
Kişi səsi mənzillərdən azalmışdı.

Güzəranı duyan idin, Maral inək!
Körpələrə həyan idin, Maral inək!
Qürubçağı qayıdanda naxır kəndə,
Qapımızı tanıyaraq mələyəndə
Təsəllimin sədasını dinləmişəm,
Dönə-dönə can demişəm.

İllər keçib, yoxsan artıq,
Səsin qalır qulağında;
Gəlib tez-tez dayanırsan
Gözlərimin qabağında.
Hər şey dünən olub sanki,
Maral inək! Axı necə unudum ki,
Bərk ayaqda,
Çətin vaxtda
Yetimləri yaşatmısan,
Gör kimləri yaşatmısan,
Gör kimləri yaşatmısan!

Poeziyamızın Oqtay Rza ünvanı

"Oqtay Rza daim həyatla ünsiyyətdədir, təbiətin qoynundadır. Onun gözəlliklərini şair kimi duyur, geoloq kimi axtarır, bu da onun şeirlərinin təravətini artırır" (*Nəriman Həsənzadə*).

"Ədəbiyyat" qəzetində (18.III.2011) Oqtay Rzanın "Rübai karvanı, dördlük çələngi" silsiləsindən yeni şeirlərini oxuyanda şairin vaxtilə mənə hədiyyə etdiyi eyni adlı kitabını (O.Rza, "Rübai karvanı, dördlük çələngi", Bakı, 2006) xatırladım. Kitab rəfindən götürüb vərəqlədim, müəllifin Vətənə, insana, torpağa, gözəlliyə tükənməz məhəbbətini tərənnüm edən rübailərini bir daha oxuyub duyğulandım.

*Sarı köynəyini geyinib bağlar,
Meşədə yarpaqlar xəzələ dönüb.
Heyranı olduğum dilbər qovaqlar
Şalını itirən gözələ dönüb.*

Bu son misra məni çox təsirləndirdi. Düşündüm, qovaq örtüyünü itirmiş olsa da, özünü itirməyib, qamətini, əzəmətini saxlayıb. Onun gözəlliyinin sirri də bundadır. Maddi itkiyə nə var ki, o, yerinə gələndir. Vay o gündən mənə-

viyyat aşılana, vicdan itə. Oqtay Rza ürək yanğı-
sı ilə yazır:

*Tikanı gül kimi iyləyənlər var,
Bülbülə torağay söyləyənlər var.
Məhəmməd Füzuli eşitsin - indi,
Salamı mükafat eyləyənlər var.*

*İclasda söz alıb danışsa əgər,
"Sevin təbiəti, sevin" - söyləyər.
Amma axırınıc kəkliyi də o,
Öldürüb kef üçün kabab eyləyər.*

"Rübai karvanı, dördlük çələngi" kitabının nəşrindən sonra keçən müddətdə mətbuatda müntəzəm çıxışları, nəhayət, "Ədəbiyyat qəzeti"ndə dərc olunan rübailəri göstərir ki, bu klassik janr Oqtay Rza yaradıcılığında ötəri deyil, poetik ovqatın tələbidir. Müəllif romantik, fəlsəfi-psixoloji, ictimai-siyasi düşüncələrini yığcam, lakonik, qısa həcmli nümunələrdə oxucuya çatdırmağa çalışır:

*Başqadır gördüyüm mənzərə indi,
Səhv düşüb qapıyla pəncərə indi.
Bir vaxt Allahsızlıq dərsi keçənlər
Şəriət öyrədir gənclərə indi.*

*Nə qədər dərdi var qoca dünyanın,
Suyu zəhərlənib neçə dəryanın.
Tək qalan ceyranın səsinə səs ver,
Səs ver harayına yalqız durnanın!*

Qəzetdə yer alan rübailərin nikbin, inam ovqatlı son bəndini oxuyanda elə bil ahıl yaşlı müəllifin xarakterini əks etdirən portret cizgilərini gördüm:

*Vətənin mərd qızı, oğlu qocalmaz,
Torpağa köküylə bağlı qocalmaz!
Nurlu sifətinə qırıq qonsa da,
Müdrək adamların ağı qocalmaz!*

Adəti üzrə zəng vurub yeni rübailərini oxuduğumu dedim, uğurlar arzuladım. Cavabında Oqtay Rzanın özünəməxsus gümrah, gur, bir qə-dər avazlı səsini eşitdim:

- Diqqətinə görə minnətdaram, əziz dost!

Yaş öz işini görür. Ahıl adam kövrək olur, tez-tez ötüb keçənləri xatırlayır. Çox vaxt elə xatirələrlə yaşayır. Sanki hər şey dünən olub, əlini uzatsa çatar o günlərə, illərə...

Qonşu məktəblərdə oxuyurduq. Oqtay mən-dən dörd yaş böyük idi. O vaxt Salyan rayon mər-

kəzi kitabxanası ilə uşaq kitabxanası bir binada yerləşirdi. Mən yaşdırlarımla kiçik qonşu otaqdan boyulanıb mərkəzi kitabxananın oxu zalına baxanda orada bizdən böyükləri - Əliğa Kürçaylı, Ağacavad Əlizadəni, Xəlil Rzanı gördüm. Oqtay onlardan 5-6 yaş kiçik olsa da kitabxanadakı ədəbi birlikdə iştirak edirdi. Hələ beşinci sinifdə oxuyanda rayon qəzetində şeiri çap olunmuşdu. Bu balacaboy, civə kimi bir yerdə qərar tutmayan, xoşsifət oğlan mənə simsar görünürdü. İki-miz də atasız böyüyürdük. Onun ali təhsilli müəllim atası repressiya qurbanı olmuşdu. Oqtay lap sonralar mənə "Açıq məktub"unda yazacaqdı:

*Oxşar taleyə bax - hər ikimizin
Uşaqlıq çağımız Muğanda keçib.
Döyüb qapımızı yetimlik bizim,
Başımız üstündən tufan da keçib.*

Maddi-mənəvi sıxıntılar, ehtiyac onu sındıra bilmədi, söylə oxudu, o vaxt respublikada məşhur olan Azərbaycan Sənaye İnstitutunun (indiki Neft Akademiyası) geoloji-kəşfiyyat fakültəsini fərqlənmə diplomu ilə bitirdi, dissertasiya müdafiə edib geologiya-mineralogiya elmləri namizədi alimlik dərəcəsinə layiq görüldü. Dosent vəzifəsində uzun illər Azərbaycan Dövlət Pedaqoji

Universitetində Yer elmi fənlərini tədris etdi. Və heç vaxt qələmi əlindən düşmədi, "Geoloqluq, müəllimlik mənim peşəm, şairlik isə taleyimdir", - dedi.

İxtisası ilə əlaqədar doğma Azərbaycanı qarış-qarış gəzdi, Böyük və Kiçik Qafqaza təşkil olunan axtarış ekspedisiyalarında iştirak etdi. Kəşfiyyat səfərlərinə xüsusi önəm verən Oqtay ərazisi Yer kürəsinin altında bir hissəsini əhatə edən keçmiş Sovet İttifaqının ucqarlarına gedib çıxdı. Sakit okeanı, Kola körfəzindən tutmuş Kamçatkaqədək böyük bir ərazini gəzib dolaşdı. "Geologiyanın əsasları" adlı iki hissəli dərsləyin müəlliflərindən biri oldu, mətbuatda elmi-kütləvi məqalələrlə çıxış etdi. Elmi fəaliyyəti Oqtay Rzanın poeziya aləmini zənginləşdirdi. Ədəbiyyatşünas həmkarları onun şeirlərinin böyük bir qismini "ölkəmizin poetik coğrafiyası" adlandırdılar. Bu qeyri-adi, heyrətamiz poeziya çələngində "Geoloq marşı"ndan başlamış "Gördüm səni uzaqlarda, Azərbaycan!" silsilə şeirləri yer aldı.

*Yola salacaqsan min qərinəni,
Qəm-kədər qismətin olmasın, Vətən!
Təbiət füsunkar yaradıb səni,
Bircə çiçəyin də solmasın, Vətən! -*

deyən, doğma yurduna, ocağına, torpağına, təbiətinə vurğun şairə həmyerlisi, dəyərli pedaqoq, yazıçı-publisist Qulam Sadiq "Oqtay Rza çiçəyi var söz gülşənində" kitabını həsr edib. Və xüsusi vurğulayıb ki, ixtisasca geoloq-mineroloq olan, yəni sözün həqiqi mənasında, yerin altındakı, üstündəki bütün mineralların quruluşunu mütəxəssis kimi gözəl bilən Oqtay Rza bu qanunauyğunluqlara poetik ruh, bədii vüsət verərək oxuculara çox orijinal, bənzərsiz poeziya nümunələri bəxş edib:

*Nə qədər sirr, düyün açılır gündə,
Vətəndaş, kəşf elə özünü sən də.
Mineral deyilsən, adamsan, bacar,
Gah sərt, gah yumşaq ol yeri gələndə.*

"Oqtay Rzanın yaradıcılığı" kitabının müəllifi, tanınmış ədəbiyyatşünas, yazıçı-publisist Allahverdi Emin yazır: "Oqtay Rza poeziyasında elm-lə, idrakla şeirliyin itti faqı vardır... Onun şeirlərində elmi fikirlə bədii pafosun vəhdəti, bir-birini tamamlaması güclüdür".

"Oqtay Rzanın şeirlərində ictimai-sosial və mənəvi-əxlaqi kateqoriyaların qırmızı xətlə keçdiyini" xüsusi vurğulayan Allahverdi müəllim göstərir ki, şairin poeziyasından İnsan - yaradan,

quran, fəaliyyətdə olan insan bədii obraza çevrilir, insanda ən ülvî keyfiyyətlərin şahı sayılan "Ədalət" anlamına Oqtay Rza həssaslıqla yanaşır. Bu insani-əxlaqi meyara əbədi motivdir:

*Öz-özünə yaranmayıb
Ürəyimin hərarəti;
Güvəndiyim, inandığım
Ulu qüvvə ədalətdir.
Amalıma çevirmişəm
Əzəl gündən həqiqəti;
Çünki düzlük bizim müdrək
Babalardan əmanətdir.*

Oqtay Rzanın elmi fəaliyyətinə, bədii yaradıcılığına həsr olunan kitabda ədəbiyyatşünas-tənqidçilərin, elm, sənət adamlarının və şairin qələm dostlarının ürək sözləri yer alıb.

Milli Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, professor Ramiz Qurbanlı yazır: "Oqtay Rzanın "İşıq sürətilə uçası olsam" şeiri elmlə poeziyanın vəhdətinə ən səciyyəvi misaldır:

*Şan-şöhrət qucmaram, dövlət qucmaram,
Qaçmaram meydandan, mübarizədən;
İşıq sürətilə hələ uçmaram -
Bir az lazımsa bu dövrəyə mən.*

Tanınmış şair-publisist Əbülfət Mədətoğlu:
"Azərbaycan ədəbi mühitində elə bir söz sahibi
yoxdur ki, Oqtay Rzanı tanımamış olsun. Çünki
təpədən dırnağa, bütün canıyla, qanı ilə bir şirin-
liyin, bir dadın, duzun bütövlüyü olan Oqtay Rza
hər sözüylə, hər beytiylə, hər bir addımıyla istər
xeyirdə, istər şərdə iştirakından asılı olmayaraq
ətrafındakıları özünə cəlb edir. Hər kəsin diqqət
mərkəzində olur".

Qələm dostu Adil Cəmil:

*Məramındır xeyirxahlıq,
Yox qəlbində başqa niyyət.
Sən olmasan azalardı
Şərimizdə səmimiyyət.*

Onu yaxından tanıyanların sözləri Oqtay Rza-
nın ədəbi mühitdə bir şəxsiyyət, bir şair, bir pe-
daqoq olmaqla yerini müəyyənləşdirir. Eyni za-
manda o, sözün əsl mənasında xalqına, Vətəninə,
doğulduğu torpağa qəlbən vurğun insandır.

*Yurdum Odlar diyarıdır,
Bu torpağın balasıyam.
İlhamımı ömür boyu
Vətənimdən alasıyam.*

deyən şairin "Doğmalığ" şeiri bu baxımdan xüsusilə diqqət çəkir:

*El yaşadır kəlamını Qorqudun,
Ney tütəyin sirdəşidir, tar udun.
Doymaq olmur havasından bu yurdun -
Yağışında, çisəyində - doğmalığ!
Hər daşında, kəsəyində - doğmalığ!*

Mənə və Oqtay Rzaya eynilə doğma olan yerlərə yolum düşəndə elə bil onun səsinə eşidirəm:

*Fəsillər arxada, fəsillər öndə,
Yaş məhək daşdır insan ömrünün;
Bizim Qalalı da, sizin Cəngən də
Ağrı-acısını dadıb sərt günün.*

Salyanda müqtədir şairimiz Əliəğa Kürçaylının adını daşıyan küçədə Oqtay Rzanın qürurla gəzdiyini, özünəməxsus avazla pıçıldadığı misraları xatırlayıram:

*Bir ucun söykənir Kür sahilinə,
Kimin nəfəsidir bu həzin külək?
Kürçaylı küçəsi, əzizsən mənə
Kürçaylı şerinin son misrasıtək!*

Ədəbiyyatımıza solmaz poeziya çələngləri bəxş etmiş Əliağa Kürçaylı, Xəlil Rza Ulutürk, Ağacavad Əlizadənin işıqlı xatirələrini əziz tutan, gözəl ənənələrini yaşadan Oqtay Rzanın şeirimizdə öz ünvanı var. Zamanın və Məkanın fəvqündə duran bu ünvan şeirsevənlərin, oxucuların qəlbindədir. Ürəklərdə ucalan heykəlləri uçurmaq mümkün olmadığı kimi ünvanları da silmək mümkün deyil. Nə qədər şeirimiz, sənətvərlərimiz, qədərbilən oxucularımız var, bu ünvan olacaq və sahibinin adını yaşadacaq.

*Əlövsət BƏŞİRLİ,
yazıçı - publisist*

OQTAY RZANIN ÇAPDAN ÇIXMIŞ KİTABLARI

1. *"Torpağı dinləyirəm". Gənclik, 1970.*
2. *"Ürəyimi oxuyun". Gənclik, 1975.*
3. *"Hara gedirəmsə". Gənclik, 1980.*
4. *"Yasəmən çiçəkləyəndə". Yazıçı, 1981.*
5. *"Daş çırağın işığında". Gənclik, 1983.*
6. *"Fəsil dəyişəndə". Yazıçı, 1986.*
7. *"Kamenniy svetilnik". Moskva, Sovetskiy pisatel, 1987.*
8. *"Günəşin adından". Yazıçı, 1991.*
9. *"Vətən, daha yas saxlama!". Şur, 1993.*
10. *"Adlı, ünvanlı misralar" (Birinci hissə). Azər-nəşr, 1999.*
11. *"Seçilmiş sətirlərim". Azər-nəşr, 2001.*
12. *"Adlı ünvanlı misralar" (İkinci hissə). Poliqraf, 2005.*
13. *"Rübai karvanı, dördlük çələngi" (birinci hissə), "Qızıl Şərq", 2006*
14. *"Baldan şirin balalar". Turan evi-nəşriyyat, 2008.*
15. *"Uşaq təbəssümü". Turan evi-nəşriyyat, 2009.*

KİTABIN İÇİ

1.Rübai karvanının sarvanı.....	3
2.Rübai karvanı.....	11
3.Dördlük çələngi.....	117
4.Şeirlərdən nümunələr.....	137
5.Poeziyamızın Oqtay Rza ünvanı.....	176
6.O.Rzanın çapdan çıxmış kitabları.....	186

Yığılmağa verilmişdir: 01.03.2011
Çapa imzalanmışdır: 18.03.2011
Kağız formatı: 70x100 1/32
Fiziki çap vərəqi: 5.8
Mətbə kağızı: № 01
Sifariş: № 943 Sayı: 500 nüsxə

*Bakı "YAZIÇI" nəşriyyatı, Mətbuat p-r. 24,
Telefon:(99412) 510-68-49, (99412) 510-79-94
E-mail: desinger2010@mail.ru*